



**Someron kaupungin**

# **Hyvinvointikertomus**

**2022 - 2025**



# Sisällysluettelo

1. Johdanto.....	3
2. Väestö.....	4
3. Elinvoima.....	5
4. Vapaa-aika ja osallisuus.....	8
4.1. Kirjastopalvelut.....	9
4.2. Liikuntapalvelut.....	9
4.3. Kulttuuripalvelut.....	9
4.4. Kansalaisopisto.....	9
4.5. Nuorisopalvelut.....	10
4.6. Osallisuus.....	10
4.7. Kotoutuminen.....	11
5. Elinympäristö ja luonto.....	12
6. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen organisointi.....	12
6.1. Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa.....	13
7. Hyvinvoinnin ja terveyden nykytila.....	14
7.1. Elintavat.....	15
7.2. Menetetyt elinvuodet.....	18
7.3. Turvallisuus.....	18
7.4. Liikenneturvallisuus.....	20
7.5. Lasten ja nuorten hyvinvointi.....	21
7.6. Nuorten aikuisten hyvinvointi.....	38
7.7. Työikäisten hyvinvointi.....	40
7.8. Ikäihmisten hyvinvointi.....	42
8. HYTE-kerroin.....	45
9. Hyvinvointisuunnitelman 2022–2025 tavoitteiden toteutuminen.....	47
10. Valmisteluprosessi.....	50
11. Liitteet.....	50



## 1. Johdanto

Tämä dokumentti on hyvinvointikertomus valtuustokaudelta 2021 – 2025 ja hyvinvointisuunnitelman 2022 – 2025 raportointi. Hyvinvointisuunnitelman 2022 – 2025 valtuusto hyväksyi 14.11.2022. Hyvinvointikertomus 2022-2025 toimii tietopohjana hyvinvointisuunnitelmalle 2026 - 2029.

Hyvinvointikertomuksessa kuvataan somerolaisten hyvinvoinnin tilaa ja terveyteen liittyviä ilmiöitä sekä palvelujärjestelmän tilaa Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen (THL) hyvinvointikertomukselle määrittelemien vähimmäistietosisältöindikaattoreiden avulla.

THL:n suosittelema vähimmäistietosisältö hyvinvointikertomukseen sisältää yhteensä 47 indikaattoria. Indikaattoritiedoilla kuvataan toimintaympäristöä, väestöä, elinoloja, väestön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden tilaa sekä kunnassa tehtyjä hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen toimia. THL:n määrittelemä vähimmäistietosisältö on tarkoitettu kuntien hyvinvointikertomustyön tueksi eikä ole velvoittava.

Kunnilla on lakisääteinen ja ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE) on poikkihallinnollista kaikkia kunnan hallinnonaloja koskevaa suunnitelmallista toimintaa ja voimavarojen kohdentamista.

Kunnan tulee seurata kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin tilaa väestöryhmittäin ja raportoida kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista vuosittain hyvinvointiraportin muodossa. Kerran valtuustokaudessa on valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus, joka on kuvaus hyvinvoinnista ja terveydestä sekä niiden edistämisestä kunnassa.

Hyvinvointikertomuksessa esitettävät hyvinvointitiedot perustuvat THL:n, Tilastokeskuksen, KULTTI, Liiteri, Suomen Nuorisotyön, Kuntaliiton, Kelan ja Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tuottamaan verkossa saatavana olevaan tilastotietoon sekä Kuntamaisema-palvelun kokoamaan tilastotietoon. Tietoja on täydennetty Varsinais-Suomen hyvinvointialueen (Varha) tekemän päihdetilannekyselyn ja hyvinvointikertomuksen tiedoilla sekä kaupungin oman organisaation asiantuntijoiden koostamalla ja keräämillä tiedoilla.

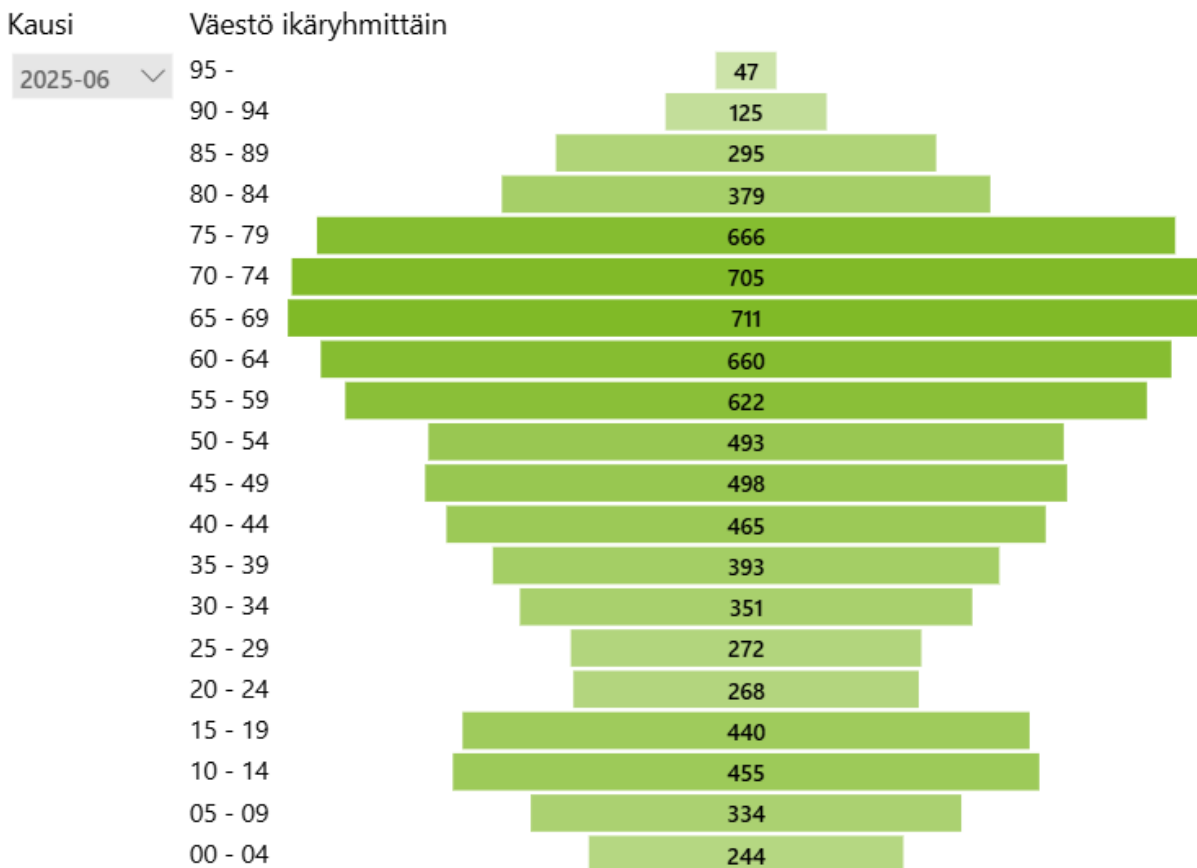
Lasten ja nuorten kohdalla fyysinen toimintakyky on parantunut ja yläkoulussa kiusaaminen on vähentynyt. Lasten suun terveys on huonontunut, tyytyväisyys elämään on laskenut ja ahdistuneisuus on lisääntynyt. Yläkouluikäisten sähkösavukkeiden käyttö on lisääntynyt ja se herättää huolta myös nuorten keskuudessa.

Nuorista aikuisista yhä useampi on ilman työtä ja opiskelupaikkaa. Erityisesti nuoret miehet ovat syrjäytymisriskissä. Työikäisten liikunta-aktiivisuudessa, unen laadussa ja määrässä on parannettavaa. Ikäihmisten yksinasuminen on vähentynyt ja omaishoito on lisääntynyt.



## 2. Väestö

Someron väkiluku oli kesäkuussa 2025 8 423. Vuonna 2024 kuoli 122 ja syntyi 37 somerolaista. Nettomuutto oli kuitenkin +104 henkilöä, minkä ansiosta kokonaisväestön määrä kasvoi hieman. Poikkeuksellisen suuri nettomuutto perustui suurelta osin maahanmuuttoon. Väestö ikääntyy nopeasti. Vuoden 2024 lopussa yli 65-vuotiaita oli Someron väestöstä 34 %. Väestöennusteen mukaan Someron väestöstä vuonna 2030 yli 65-vuotiaita on 38% ja vuonna 2040 yli 65-vuotiaita on 40 %. Väestöennusteen mukaan vuonna 2030 Somerolla asuu 7 876 asukasta.



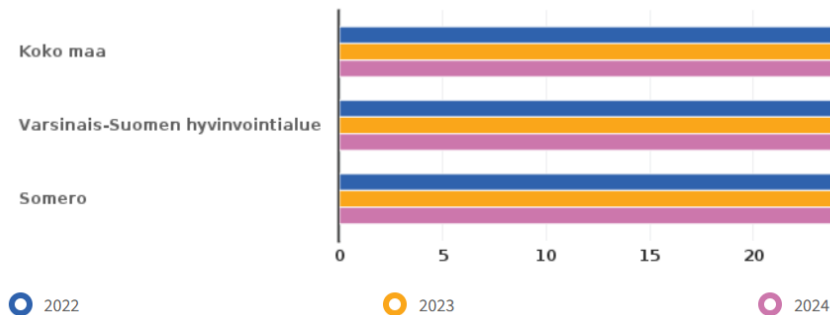
**Kuvio 1.** Someron väestörakenne ikäryhmittäin vuoden 2025 kesäkuussa.

Vuonna 2024 Somerolla oli perheitä 2 263, joista lapsiperheitä oli 29 %. Koko maassa lapsiperheiden osuus oli vuonna 2024 37,2 %. Lapsiperheiden määrä vähenee koko maassa. Somerolla lapsiperheiden osuus on pienempi ja lapsiperheiden osuus on laskenut hieman nopeammin kuin koko maassa.



## Lapsiperheet, % perheistä

info ind. 179 Sukupuoli: Yhteensä



Kuvio 2. Lapsiperheiden % osuus perheistä.

## 3. Elinvoima

Yritysten määrä oli vuonna 2024 Somerolla 890. Yritysten määrä on noussut Somerolla tasaisesti. Vuonna 2015 Somerolla oli yrityksiä 834. Vuonna 2024 aloittaneita yrityksiä oli vähemmän kuin lopettaneita.

	Aloittaneet yritykset (lkm)	Lopettaneet yritykset (lkm)	Yrityskanta
Somero			
Yhteensä			
2015Q1	17	8	834
2024Q4	15	25	890

Kuvio 3. Aloittaneet ja lopettaneet yritykset vuonna 2015 ja vuonna 2024

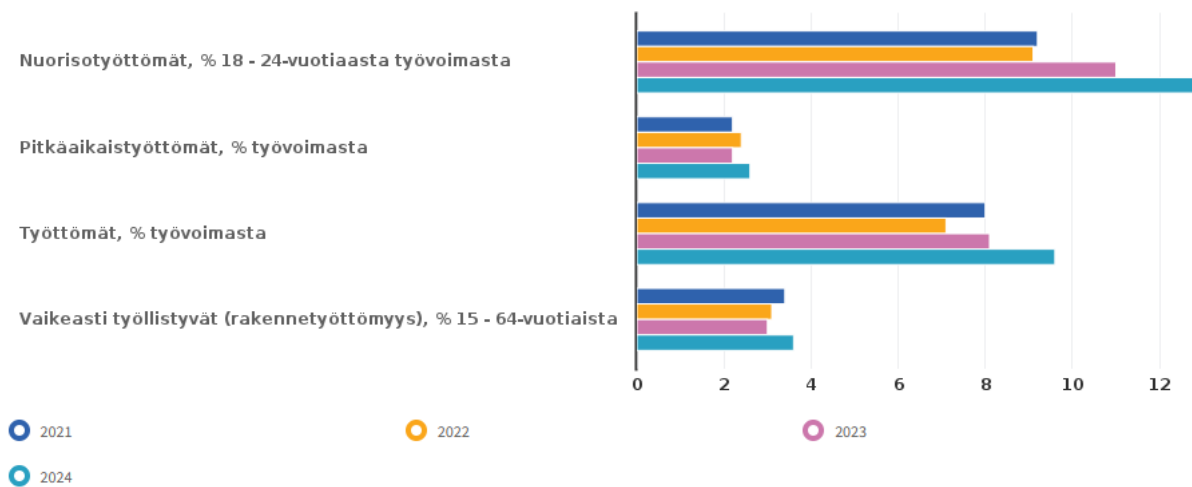
ELY-keskuksen kesäkuun 2025 työllisyyskatsauksen mukaan Somerolla ei ollut yhtään avointa työpaikkaa kesäkuussa 2025. Huhtikuussa 2025 avoimia työpaikkoja oli 10 (huhtikuussa 2024 avoimia työpaikkoja oli 32). Työttömiä työnhakijoita oli kesäkuussa 2025 375 (kesäkuussa 2024 työttömiä työnhakijoita oli 329).



Paikkakunnan suurimmat työllistäjät olivat vuonna 2023 Someron kaupunki ja Varsinais-Suomen hyvinvointialue. Yrityksistä suurin työllistäjä oli vuonna 2023 Laukamo Group Oy.

Työttömien osuus työvoimasta on noussut. Vuoden 2022 alussa työttömyysprosentti oli 7,7 % ja kesäkuussa 2025 työttömyysprosentti oli 10,7 %. Myös nuorisotyöttömien osuus samanikäisestä työvoimasta on kasvanut. Pitkäaikaistyöttömien ja vaikeasti työllistyvien osuudessa on viimeisen neljän vuoden aikana tapahtunut vain vähäisesti muutoksia.

Alue: Somero Sukupuoli: Yhteensä



**Kuvio 4.** Työttömien osuus

Väestöllinen huoltosuhde oli vuonna 2022 88,0 ja vuonna 2024 luku oli 89,8 (koko maa 61,6 ja Varsinais-Suomi 61,5). Väestöllinen huoltosuhdeluku ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja 65-vuotta täyttänyttä on sataa 15–64-vuotiasta (työikäistä) kohti. Mitä enemmän on lapsia ja/tai eläkeikäisiä, sitä korkeampi huoltosuhteen arvo on.

Taloudellinen huoltosuhde vuonna 2022 oli 161,4 ja vuonna 2023 luku oli 164,6 (koko maa 131,8 ja Varsinais-Suomi 128,7). Taloudellinen huoltosuhdeluku kuvaa, kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on sataa työllistä kohti.

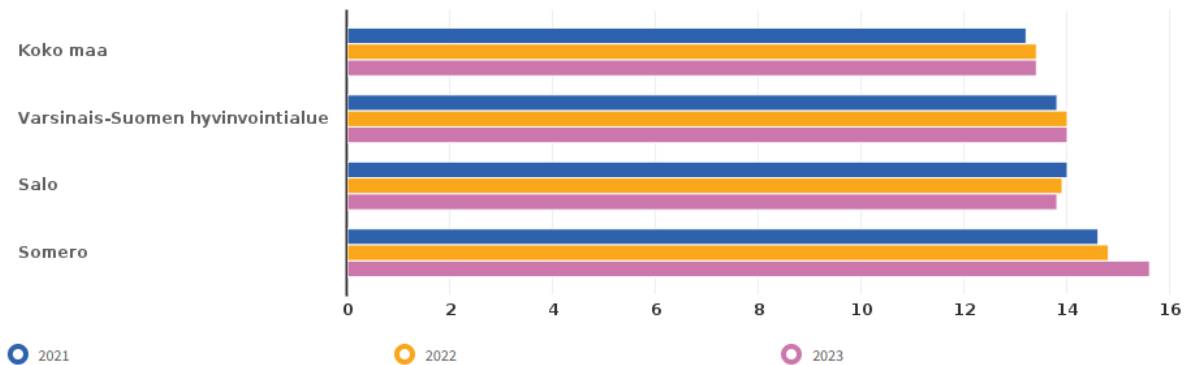
Someron työkyvyttömyysindeksi oli vuonna 2022 120 ja vuonna 2023 indeksi oli 123. Someron indeksiluku on korkeampi kuin Varsinais-Suomen ja Salon vastaava indeksiluvut (V-S 103,2, Salo 117,6). Työkyvyttömyysindeksi kuvaa työikäisen väestön työkyvyttömyyttä suhteessa koko maan tasoon. Indeksien arvo on sitä suurempi, mitä yleisempää työkyvyttömyys alueella on. Koko maan arvo on 100.

Someron kunnan yleinen pienituloisuusaste oli vuonna 2023 15,6 % ja se on suurempi kuin verrokkialueilla. Koko maassa pienituloisuusaste oli vuonna 2023 13,4 %.



## Kunnan yleinen pienituloisuusaste

info ind. 3099 Sukupuoli: Yhteensä



Kuvio 5. Kunnan yleinen pienituloisuusaste

Pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaneiden määrät ovat pysyneet tasaisena. Somerolla pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaneiden osuus 18–24-vuotiaiden ryhmässä on suurempi kuin verrokkialueilla, mutta 25–64-vuotiaiden kohdalla osuus on pienempi. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneeksi katsotaan vuoden aikana vähintään 10 kuukautena toimeentulotukea saaneet.

## Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

info ind. 1275 Sukupuoli: Yhteensä

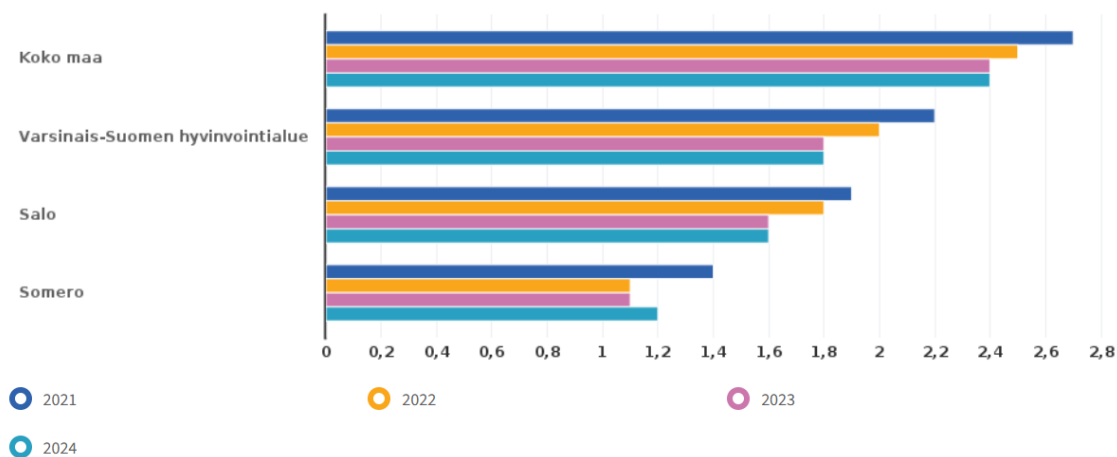


Kuvio 6. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18-24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä



## Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

info ind. 234 Sukupuoli: Yhteensä



**Kuvio 7.** Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Pitkäaikaisesti toimeentulotukea saavien osuus väestöstä kuvaa pienituloisuusasteen lisäksi vähävaraisten osuutta väestöstä. Vähävaraisuus on riski terveydelle ja voi estää ihmistä osallistumasta täysipainoisesti yhteiskunnan toimintoihin.

## 4. Vapaa-aika ja osallisuus

Vapaa-ajan toiminta, kuten harrastukset, voi vahvistaa osallisuutta sekä lisätä elämän mielekkyyttä ja hyvinvointia. Osallisuus tarkoittaa mahdollisuutta vaikuttaa itselle tärkeisiin asioihin, toteuttaa itseään, kuulua yhteisöön ja osallistua yhteiseen tekemiseen.



#### **4.1. Kirjastopalvelut**

Vuonna 2024 Someron kaupungin kirjastopalveluita käytti Somerolla 167 000 asiakasta. Kolmen kilometrin päässä kirjastosta asuu 57 % kunnan väestöstä. Kirjastopalvelut tavoittavat taajaman ulkopuolella asuvat kuntalaiset kirjastoautopalvelun ja kirjaston kotipalvelun myötä. Someron kaupungin kirjastopalveluissa tarjotaan aineistolainauksen lisäksi myös välinelainausta, e-kirjastopalvelua, satutunteja, Muistikammari –toimintaa ja Neule ja novelli –iltoja. Aineistolainauksia vuonna 2024 oli 127 188. Kirjastosta lainattiin esineitä vuonna 2024 218 kertaa.

Kirjastossa pidetään säännöllisesti hyvinvointialueen ja järjestöjen järjestämiä hyvinvointiin liittyviä luentoja. Kirjastossa toimii näyttelytila, joka on vapaasti vuokrattavissa ja tilassa on säännöllisesti maksuttomia taidenäyttelyitä ja kulttuuritapahtumia. Kirjaston tapahtumiin osallistui vuonna 2024 yhteensä 2 319 somerolaista.

#### **4.2. Liikuntapalvelut**

Kuntien liikuntapalvelut ovat keskeisessä roolissa kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisessä. Liikuntapalvelut tarjoavat liikuntapaikkojen lisäksi ohjattua ryhmäliikunta sekä yksilöllistä elintapa- ja liikuntaneuvontaa.

Kaupungin liikuntapalveluiden asiakasmäärä oli vuonna 2024 114 100. Eniten asiakkaita kävi uimahallissa. Uimahallin kävijämäärä oli vuonna 2024 75 000. Liikuntapalveluiden kävijämäärät ovat kasvaneet tasaisesti.

#### **4.3. Kulttuuripalvelut**

Kulttuurilla on merkittävä vaikutus kuntalaisten hyvinvointiin. Someron Kulttuuri ry järjesti vuonna 2024 noin kolmekymmentä erilaista kulttuuritapahtumaa. Tapahtumat tavoittivat yhteensä noin 1 600 somerolaista. Lapsille ja nuorille suunnattuja tapahtumia oli yhdeksän ja ikäihmisille suunnattuja tapahtumia ja esityksiä oli kolmetoista. Osa ikäihmisille suunnatuista esityksistä toteutettiin hoivalaitoksissa. Someron Kulttuurigalleriassa kävi vuonna 2024 lähes 1 300 vierailijaa.

#### **4.4. Kansalaisopisto**

Vapaaseen sivistystyöhön osallistuminen antaa kuntalaisille mahdollisuuden sosiaaliseen vuorovaikutukseen, lisää osaamista opittujen taitojen muodossa sekä lisää hyvinvointia, osallisuutta ja minäpystyvyyttä.

Somero-opisto järjestää mahdollisuuksia elinikäiseen itsensä kehittämiseen, oppimiseen ja harrastamiseen. Somero-opiston kurssitarjontaan kuuluu mm. taideaineiden, käsityön ja musiikin kursseja, kieli- ja kirjoituskursseja, kotitalouden, liikunnan, hyvinvoinnin ja



tietotekniikan kursseja sekä yhteiskunnallisia aineita. Somero-opistossa oli vuonna 2024 noin 1 300 opiskelijaa. Opiskelijoista 34 % oli eläkeläisiä ja 20 % alle 15-vuotiaita.

#### **4.5. Nuorisopalvelut**

Nuorisopalvelut tarjoaa Someron nuorille (alle 29-vuotiaille) monipuolisia vapaa-ajan palveluita ja tiloja, sekä tukee nuorten kansalaistoimintaa (Nuorisolaki § 8). Palvelut suunnitellaan nuoria kuunnellen. Nuorisopalveluilla pyritään luomaan nuorelle matalan kynnyksen kontakteja niin koulupäivän aikana kuin sen jälkeen. Koulun ja vapaa-ajan toiminnan väliä pyritään vähentämään koulunuorisotyön turvin. Koulunuorisotyöllä ja erityisnuorisotyöllä lisätään nuorten yhteisöllisyyttä ja yhteisöön kuuluvuutta.

Etsivän nuorisotyöntekijän tehtävänä on tavoittaa 15-29 -vuotiaat somerolaiset nuoret, jotka ovat ilman töitä tai opiskelupaikkaa, tai mahdollisesti muuten elämässään hankalassa vaiheessa. Työskentelyn tavoitteen määrittelee nuori itse, tavallisimmin tavoitteet voidaan jakaa kolmeen osaan: nuoren sosiaaliseen vahvistumiseen, osallisuuden vahvistumiseen ja nuoren siirtymien sujuvoittamiseen.

Nuorten starttipaja on tarkoitettu alle 29-vuotiaille somerolaisille, jotka ovat koulutusta tai työtä vaille. Starttipajassa jokaiselle nuorelle luodaan henkilökohtaiset tavoitteet ja polku niiden saavuttamiseksi. Tavoitteita voivat olla esimerkiksi oman elämän- ja arjenhallinnan paraneminen, sosiaalinen vahvistuminen, koulutus- ja työmahdollisuuksien tunnistaminen sekä yhteiskunnan osana toimimisessa tarvittavien taitojen oppiminen. Starttipaja avaa tuettuja polkuja eteenpäin kohti opiskelua ja työelämää.

#### **4.6. Osallisuus**

Kuntalaisille toteutettiin osallisuuskysely syksyllä 2024. Kuntalaisista valtaosa 87 % haluaa vaikuttaa kaupungin toimintaan äänestämällä kuntavaaleissa. Myös tapahtumiin osallistuminen (72 %), kyselyihin vastaaminen (78 %) ja sähköisen palautejärjestelmän kautta palautteen antaminen (62 %) koettiin hyväksi tavaksi osallistua ja vaikuttaa kaupungin toimintaan. Vain 6,2 % vastaajista ei ollut löytänyt sopivaa keinoa osallistua.

Kouluterveyskyselyyn tuloksissa erittäin heikkoa osallisuutta kokevien yläkouluikäisten osuus oli noin kahdeksan prosenttia vuonna 2021 ja 2023. Yläkoululaiset tytöt kokevat hieman useammin heikkoa osallisuutta kuin pojat (tytöt vuonna 2021 12 %, vuonna 2023 10,4 %). Lukiolaisista erittäin heikkoa osallisuutta koki vuonna 2021 7,4 %. Vuodelta 2023 ei ole tulosta lukiolaisten osalta.

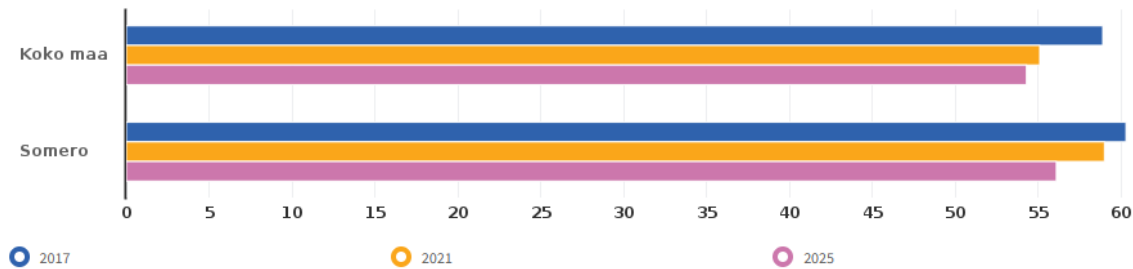


Somerolaisten äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa on laskenut.

Vuonna 2017 60,3 % äänesti kuntavaaleissa ja vuonna 2025 osuus oli 56,1 %. Äänestysaktiivisuus vaihtelee Suomessa vaalityypin mukaan. Kuntavaalien äänestysaktiivisuus on laskenut koko maassa vuodesta 2017.

### Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

info ind. 3076 Sukupuoli: Yhteensä



Kuvio 8. Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

## 4.7. Kotoutuminen

Vuonna 2023 somerolaisista 4,6 % oli ulkomaan kansalaisia ja muita kieliä kuin kotimaisia kieliä puhuvien osuus oli 5,4 %.

Somerolla asuu tällä hetkellä suhteellisen suuri joukko ukrainalaisia (noin 250 henkeä). Heistä noin 30 % on alaikäisiä ja 16 % työvoiman ulkopuolella (eläkeläiset ja ei-työkykyiset). Työkäisistä 17 % on työssäkäyviä ja 10 % opiskelee. Työkäisistä 20 % on Koto-Somero -hankkeen asiakkaina. Hankkeessa tuetaan asiakkaita työllistymisessä ja opintoihin hakeutumisessa.

Somerolla kotoutumiskoulutuksen hankinnasta ja somerolaisten maahanmuuttaneiden kotoutumiskoulutukseen ohjauksesta vastaa Salon työllisyysalue. Salon työllisyysalue tuottaa Someron kaupungin työllisyyspalvelut. Kotoutumiskoulutuksen lisäksi Someron kaupunki tarjoaa peruspalveluissaan koulutusta ja palveluita, jotka edistävät maahanmuuttaneiden kielen oppimista ja yhteiskunta- ja työelämävalmiuksia.



## 5. Elinympäristö ja luonto

Somero on maaseutukaupunki ja välimatkat palveluihin vaihtelee asuinpaikan mukaan. Someron keskustaajaman postinumeroalueella asui vuonna 2023 n. 70 % somerolaisista.

Enintään yhden kilometrin etäisyydellä säännöllisen joukkoliikenteen pysäkistä asui vuonna 2021 43,7 % somerolaisista. Alakouluikäisistä 57 % asui vuonna 2023 enintään kahden kilometrin etäisyydellä ala-asteesta. Vuonna 2023 40 % 75 vuotta täyttäneistä asui enintään 500 metrin etäisyydellä päivittäistavarakaupasta.

Luonnossa kuten metsässä ja puistoissa oleskelu lisää tutkimusten mukaan ihmisen hyvinvointia. Somerolaisista 100 % asuu enintään yhden kilometrin päässä lähivirkistysalueesta. Somerolla sijaitsee useita erilaisia luontokohteita ja Someron keskustaajaman alueella on 67 viher- ja puistoaluetta.

Someron kaupunki käynnisti vuonna 2024 puistokummitoiminnan, joka tukee kaupungin strategian mukaisesti yhteisöllisyyttä. Puistokummitoiminta antaa mahdollisuuden osallistua oman asuinympäristön hoitamiseen ja puistokummitoiminta perustuu vapaaehtoisuuteen.

Kevyen liikenteen väylien verkoston kunto ja laajuus kannustaa kuntalaisia arkiliikuntaan, mikä pidemmällä aikavälillä voi vaikuttaa kuntalaisten hyvinvointiin ja vähentää kansansairauksia. Somerolla on kevyen liikenteen väyliä 2,5 metriä asukasta kohden ja uusimmat väylät ovat valmistuneet vuoden 2025 aikana.

Ulkoilman pienhiukkasten on arvioitu aiheuttavan Suomessa noin 1800 ennen aikaista kuolemaa vuosittain ja lievempien haittojen määrä on moninkertainen. Pienhiukkasten tiedetään olevan haitallisia hengityselimistölle ja viimeisen kymmenen vuoden aikana on kertynyt yhä enemmän näyttöä hiukkasten haitallisista vaikutuksista sydän- ja verenkiertoelimistölle.

Ilmanlaatu on parantunut merkittävästi Somerolla vuosien varrella. Terveydelle kaikkein haitallisimpien, halkaisijaltaan alle 2,5 mikrometrin (PM<sub>2,5</sub>) hiukkasten päästömäärä on vähentynyt Somerolla. Vuonna 2010 PM<sub>2,5</sub> pienhiukkasten päästömäärä oli 65 tonnia ja vuonna 2020 päästömäärä oli 44 tonnia.

## 6. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen organisointi

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen kunnassa on poikkihallinnollista työtä, jota toteutetaan kaikilla toimialoilla ja palveluissa. Liikunta-, kulttuuri- ja kansalaisopistopalvelut ovat keskeisiä kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä, mutta kaikissa palveluissa ja toimialoilla tehdään hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistäviä toimia.



Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä vastaavana toimielimenä Somerolla on sivistyslautakunta. Toiminnan koordinoinnista vastaa yhteisöllisyyskoordinaattori, joka toimii myös mielenterveyden edistämisen ja ehkäisevän päihdetyön yhteyshenkilönä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä johtaa HYTE-johtoryhmä, joka muodostuu kaupungin johtoryhmästä yhteisöllisyyskoordinaattorilla täydennettynä. HYTE-työn operatiivisen hyte-ydintiimiin muodostavat yhteisöllisyyskoordinaattori, liikunnanohjaaja ja kasvatuspäällikkö.

Someron kaupungilla on ollut valtuustokaudella 2021 – 2025 runsaasti hankkeita, joilla on edistetty kuntalaisten hyvinvointia. Erityisesti vapaa-aikapalveluiden ja opetustoimen rooli kaupungin hyvinvointityössä korostuu. Lista hyvinvointia edistävästä hankkeista löytyy hyvinvointikertomuksen liitteistä.

## **6.1. Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa**

Varsinais-Suomen hyvinvointialue - Varha järjestää kerran vuodessa hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen neuvottelut, joissa hyvinvointialue neuvottelee alueen kuntien kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä, seurannasta, toimintamalleista ja tiedonkulusta. Alueelliset HYTE-neuvottelut järjestettiin joulukuussa 2024.

Varhan ja alueen kuntien välille on muodostettu yhdyspintarakenteet HYTE-yhteistyölle. Varsinais-Suomen alueen kuntien HYTE-koordinaattorit kokoontuvat säännöllisesti viiden viikon välein Varhan hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen työryhmän kokoamana. HYTE-koordinaattoreiden verkoston lisäksi valmistelevana asiantuntijaryhmänä toimii Varhan kokoama ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön verkosto, joka kokoontuu säännöllisesti noin kuuden viikon välein.

Varhan alueellisessa lasten ja nuorten hyvinvointiryhmässä Someron edustajana toimii sivistysjohtaja.

Somerolta on ollut edustus valtuustokaudella 2021 – 2025 myös seuraavissa Varhan vaikuttamistoimielimissä:

- nuorisovaltuusto
- vammaisneuvosto



- vanhusneuvosto
- monikulttuurisuusneuvosto

Someron nuorisovaltuusto, vammaisneuvosto ja vanhusneuvosto ovat valinneet omat edustajansa Varhan vastaaviin vaikuttamistoimielimiin. Monikulttuurisuusneuvoston edustajan on valinnut kaupunginhallitus.

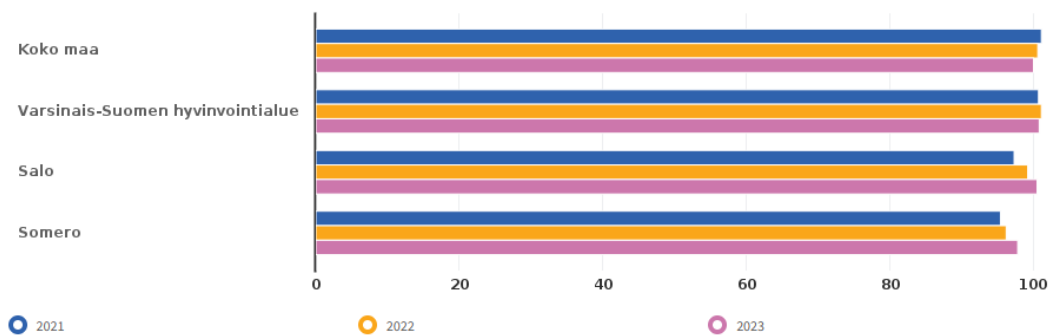
Varha on ottanut käyttöön erilaisia HYTE-toimintamalleja, joista osa kytkeytyy myös kuntien tuottamiin palveluihin. Elintapaohjaus ja siihen liittyvä liikuntaneuvonta ovat palveluita, joita Somerollakin on tarjolla. Myös ikääntyneiden toimintakykyä tukeva Ikäinstituutin Voimaa vanhuuteen -ohjelma jatkuu Somerolla yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.

## 7. Hyvinvoinnin ja terveyden nykytila

Somerolla sairastavuusindeksi oli vuonna 2021 95,4 ja vuonna 2023 97,8. Indeksiluku ilmaisee alueen väestön sairastavuutta suhteessa koko maan tasoon. Indikaattori koostuu kymmenestä erillisestä sairausryhmittäisestä osaindeksistä, jotka kuvaavat kyseisten sairauksien yleisyyttä alueen väestössä.

### Sairastavuusindeksi, ikävakioitu

info ind. 5641 Sukupuoli: Yhteensä



Kuvio 9. Sairastavuusindeksien vertailu

Indikaattorissa huomioitavat sairausryhmät ovat: syövät, sepelvaltimotauti, aivoverisuonitaudit, tuki- ja liikuntaelinsairaudet, vakavat mielenterveyden häiriöt, tapaturmat, muistisairaudet, keuhkosairaudet, diabetes ja alkoholisairaudet.

Indeksilukua tulkitaan suhteessa koko maan lukuun, jonka arvo on 100. Mitä suuremman arvon alue saa, sitä yleisempää on sairastavuus tällä alueella.



Somerolla sairastetaan Varsinais-Suomen hyvinvointialueen indeksilukuihin verrattuna enemmän diabetesta, muistisairauksia, aivoverisuoni- ja sepelvaltimotauteja sekä tuki- ja liikuntanelinsairauksia ja syöpäsairauksia.

Keuhkosairausindeksi, mielenterveysindeksi ja alkoholisairastavuusindeksi ovat matalampia tai samansuuntaisia kuin Varsinais-Suomen hyvinvointialueen indeksiluvut. Sepelvaltimotauti-indeksi on laskenut vuodesta 2019 lähtien lähemmäksi hyvinvointialueen indeksilukua.

## 7.1. Elintavat

Somerolla alkoholijuomien myynti täysi-ikäistä asukasta kohden oli vuonna 2024 8,4 litraa/vuosi (100 % alkoholia/l/täysi-ikäinen). Vuonna 2021 myyty alkoholin määrä oli 9,4 litraa. Myydyn alkoholin määrä on laskenut tasaisesti.

Vuonna 2023 Varsinais-Suomen hyvinvointialue toteutti alueen kunnille päihdetilannekyselyn. Somerolla kyselyyn vastasi 260 kuntalaista. Kysely oli kohdennettu sekä nuorille että aikuisille. Kyselyyn vastasi 78 aikuista ja 182 nuorta (13- 18 -v). Päihdetilannekysely toteutetaan seuraava kerran vuonna 2027.

Nuoret kokivat, että päihteistä erityisesti sähkösavukkeita käytetään liikaa. Aikuisista hieman yli puolet oli sitä mieltä, että tupakka- ja nikotiinituotteita käytetään liikaa. Aikuisista hieman alle puolet vastanneista koki, että alkoholia käytetään liikaa.

Yli puolet nuorista oli nähnyt alaikäisten käyttävän alkoholia, nuuskaa, tupakkaa, nikotiinipusseja ja sähkösavukkeita. Kannabista ja muita huumausaineita oli nähnyt alaikäisen käyttävän alle 10 %. Eniten oli nähty käytettävän sähkösavukkeita.

Aikuisista 90 % oli havainnut alaikäisten tupakointia ja 81 % oli havainnut alkoholin ja sähkösavukkeiden käyttöä. Nuuskaamista oli havainnut 61 % ja nikotiinipussien käyttöä 47 %. Alaikäisten kannabiksen käyttöä oli havainnut 22 % vastanneista ja muiden huumausaineiden käyttöä 18 %.

Nuorista 11 % oli huolissaan läheisen ihmisen alkoholin käytöstä ja 19 % oli huolissaan läheisen ihmisen tupakka- ja nikotiinituotteiden käytöstä. Aikuisista vastaajista 9 % oli huolissaan omasta tupakoinnistaan ja alkoholin käytöstä. Aikuisista 46 % oli huolissaan läheisensä alkoholin käytöstä ja 44 % oli huolissaan läheisensä tupakka- ja nikotiinituotteiden käytöstä.

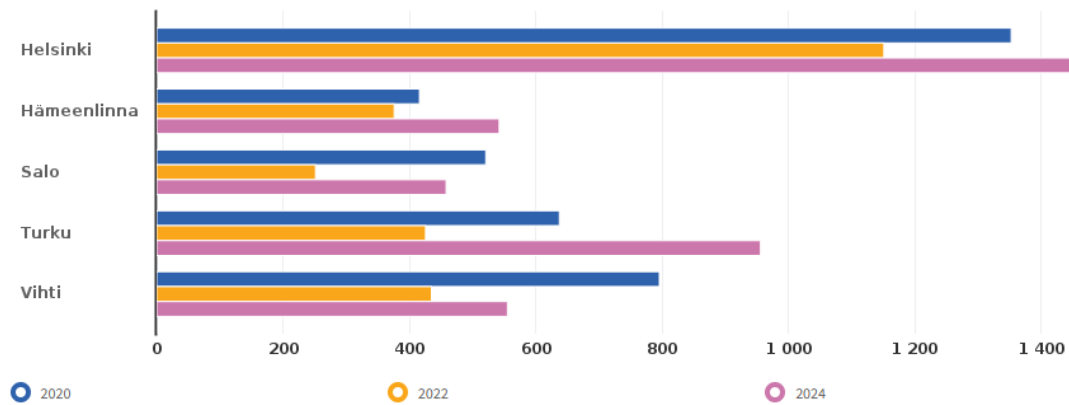
Huumausaineiden käyttöä seurataan valtakunnallisesti jätevesiseurannalla. Mukana THL:n jätevesiseurannassa ovat Someron lähikunnista Salo ja Vihti. Valtakunnallisen jätevesitutkimuksen väestöpohja käsittää nykyisin yli 60 prosenttia koko Suomen väestöstä.



Stimulanttihuumeiden (amfetamiini, metamfetamiini, ekstaasi, kokaiini ja muuntostimulantit: MDPV, alfa-PVP) käyttö on lisääntynyt vuodesta 2022 kaikissa Someron lähikunnissa, jotka ovat jätevesiseurannan piirissä. Stimulanttihuumeiden käyttö väheni hetkellisesti kaikissa lähikunnissa vuonna 2022.

### Stimulanttihuumeiden käyttö jätevesiverkoston alueella, mg / 1 000 asukasta /päivä (suomalaiset kaupungit lähialueineen)

info ind. 5392 Sukupuoli: Yhteensä



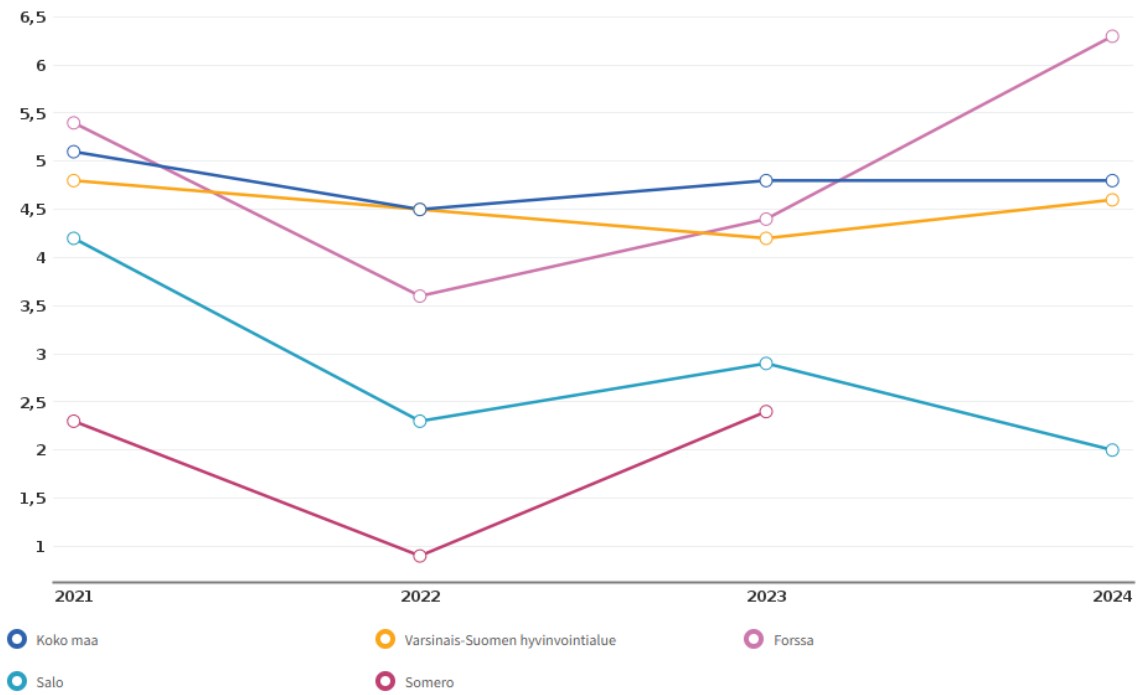
Kuvio 10. Stimulanttihuumeiden käyttö jätevesiverkoston alueella.

Huumausainerikosten määrät laskivat Somerolla vuoteen 2022, mutta rikosten määrä nousi vuonna 2023 takaisin vuoden 2021 tasolle. Vuoden 2024 tilastoja Someron osalta ei ollut saatavilla hyvinvointikertomuksen kokoamishetkellä.



### Poliisin tietoon tulleet kaikki huumausainerikokset / 1 000 asukasta

info ind. 3093 Sukupuoli: Yhteensä



Kuvio 11. Poliisin tietoon tulleet kaikki huumausainerikokset / 1000 asukasta



## 7.2. Menetetyt elinvuodet

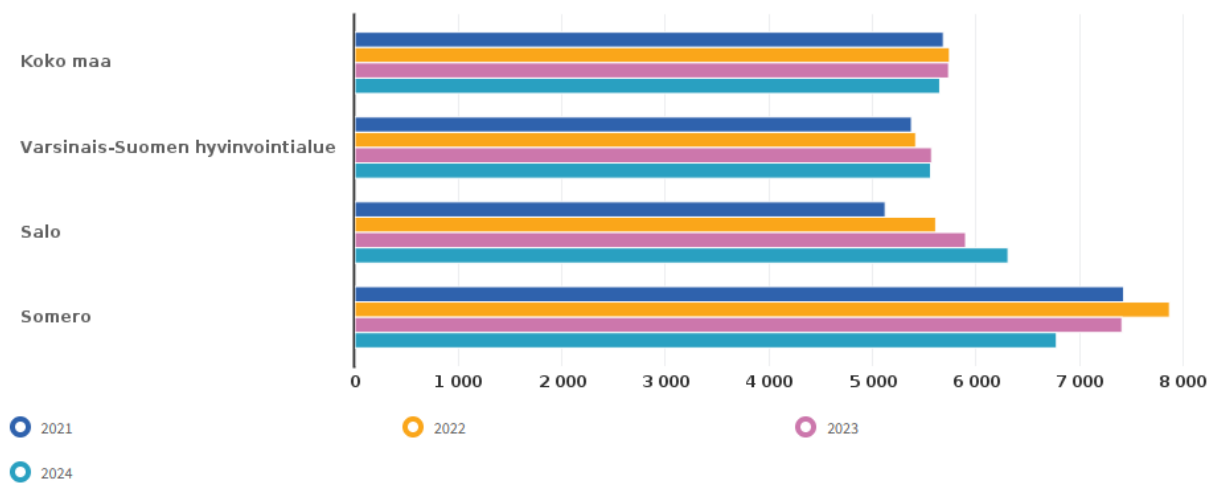
Menetetyt elinvuodet (PYLL) mittari on kansainvälisesti laajasti käytetty hyvinvoinnin ja terveyden mittari, joka kuvastaa väestön ennenaikaisesti menetettyjä elinvuosia keskitetyen erityisesti niihin kuolinsyihin, jotka olisivat olleet ennaltaehkäistävässä.

Somerolla luku on verrokkialueita hieman korkeammalla, mutta pienissä väestömissä indeksi voi heilahtaa rajusti, eikä siitä siksi voi kunnittaisesti vetää liian suuria johtopäätöksiä. Alle 5 000 väestöpohjan kuntien tuloksia ei siksi raportoida.

Tärkeää on seurata kuntakohtaisia trendejä, onko suunta ollut kehittymässä parempaan tai heikompaan tai pysynyt systemaattisesti joko matalalla tai korkealla tasolla. Somerolla luku on kääntynyt vuonna 2024 laskuun.

### Menetetyt elinvuodet (PYLL) ikävälillä 0 - 80 vuotta / 100 000 asukasta

[info ind. 3138](#) Sukupuoli: Yhteensä



**Kuvio 12.** Menetetyt elinvuodet (PYLL) ikävälillä 0 – 80 vuotta / 100 000 asukasta

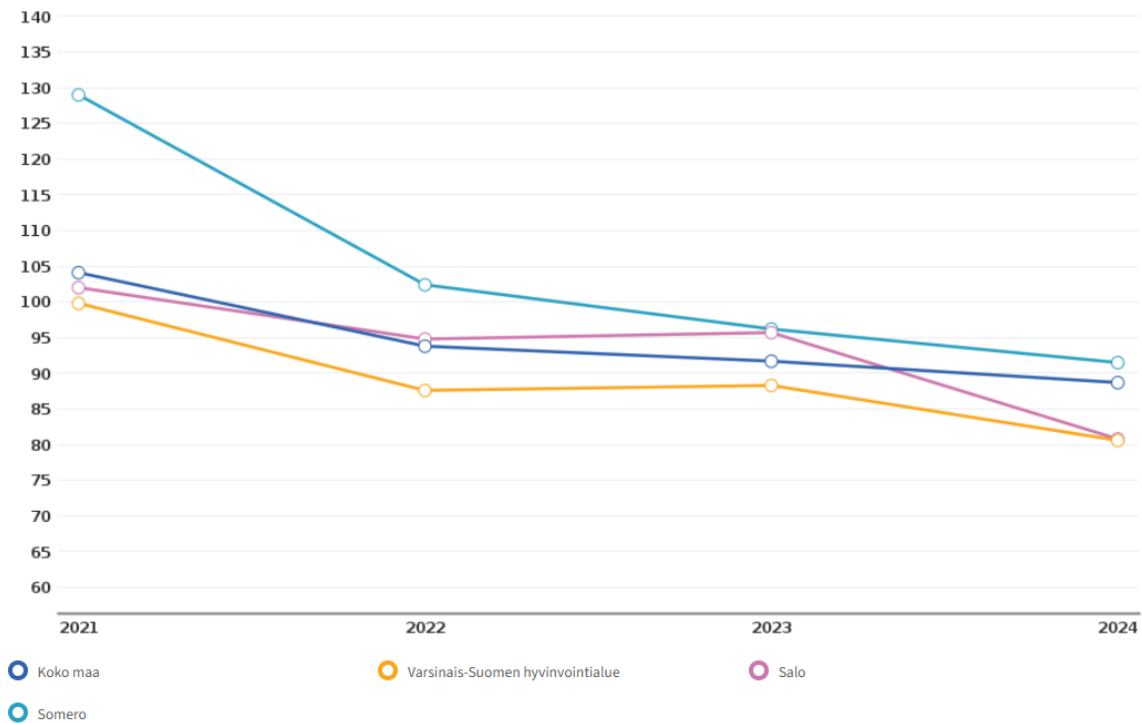
## 7.3. Turvallisuus

Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidettujen potilaiden määrä 10 000 asukasta kohden on laskenut merkittävästi vuodesta 2021. Someron indikaattoriluku on laskenut melkein verrokkialueiden tasolle. Luku kuvaa vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalahoidossa olleiden potilaiden osuutta 10 000 asukasta kohti. Vammat ja myrkytykset voivat syntyä tapaturmien, itsensä vahingoittamisen tai väkivallan seurauksena.



### Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat / 10 000 asukasta

info ind. 3037 Sukupuoli: Yhteensä



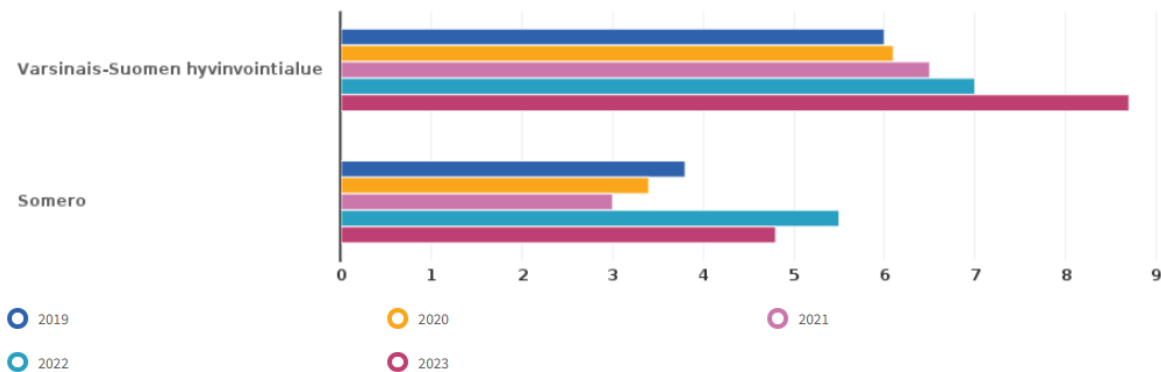
Kuvio 13. Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat / 10 000 asukasta



Poliisin tietoon tulleiden henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten määrä 1 000 asukasta kohden on Somerolla verrokkialuetta alhaisempi. Rikosten määrä on kuitenkin Somerolla lisääntynyt vuodesta 2021.

### Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

info ind. 3113 Sukupuoli: Yhteensä

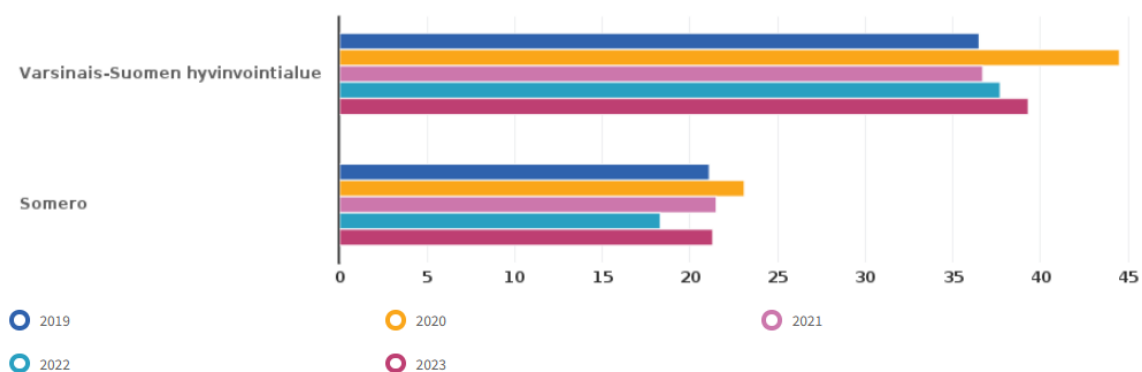


Kuvio 14. Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset 1 000 asukasta kohden

Omaisuusrikosten määrä 1 000 asukasta kohden on pysynyt vuodesta 2019 lähtien tasanaisena. Somerolla poliisin tietoon tulevia omaisuusrikoksia tehdään vähemmän kuin verrokkialueella.

### Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukasta

info ind. 3114 Sukupuoli: Yhteensä

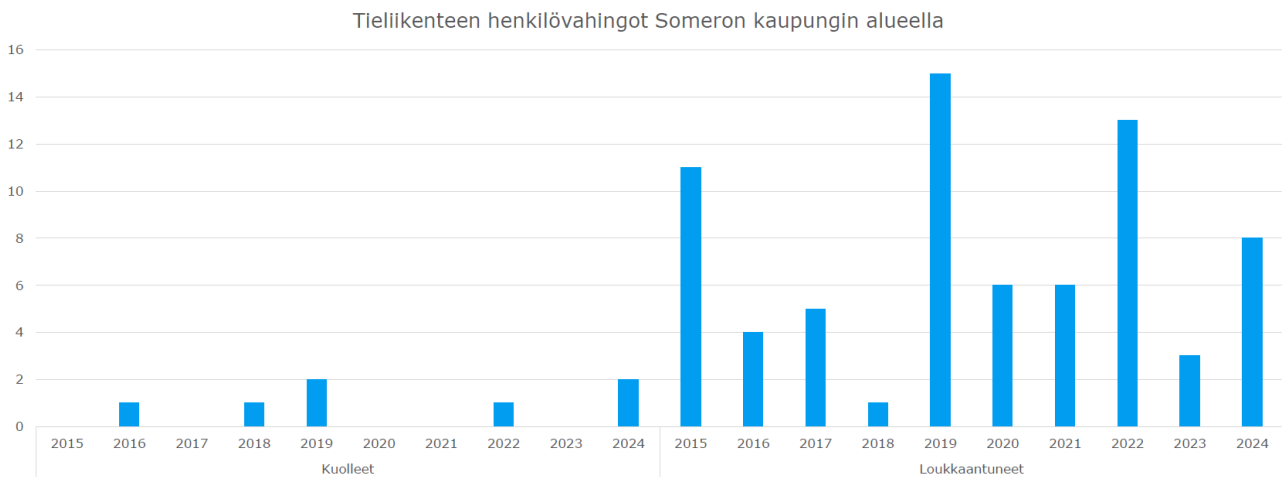


Kuvio 15. Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset 1 000 asukasta kohden

## 7.4. Liikenneturvallisuus



Kuolemaan ja loukkaantumiseen johtaneita liikenneonnettomuuksia tapahtuu Somerolla vuosittain yhdestä kymmeneen. Vuonna 2024 tapahtui yksi kuolemaan johtanut liikenneonnettomuus, jossa kuoli kaksi henkilöä. Loukkaantumiseen johtaneita onnettomuuksia tapahtui viisi. Näissä viidessä onnettomuudessa loukkaantui kahdeksan henkilöä.



Ramboll

**Kuvio 16.** Tieliikenteessä kuolleet ja loukkaantuneet Someron kaupungin alueella

Henkilövahinkoja vaativista onnettomuuksista 60 % tapahtuu henkilö- ja pakettiautoilijoille. Tieliikenteessä henkilövahinkoihin johtaneita onnettomuuksia tapahtuu eniten 15–17-vuotiaiden ja yli 75 -vuotiaiden ikäryhmissä.

Hirvieläinkolarit ovat vähentyneet vuodesta 2021 vuoteen 2024. Vuonna 2024 tapahtui yhteensä 125 hirvieläinkolaria, joista suurin osa 105 onnettomuutta oli valkohäntäpeuran aiheuttamia. Eniten hirvieläinkolareita sattuu tieosuuksilla kantatie 52 ja seututie 280.

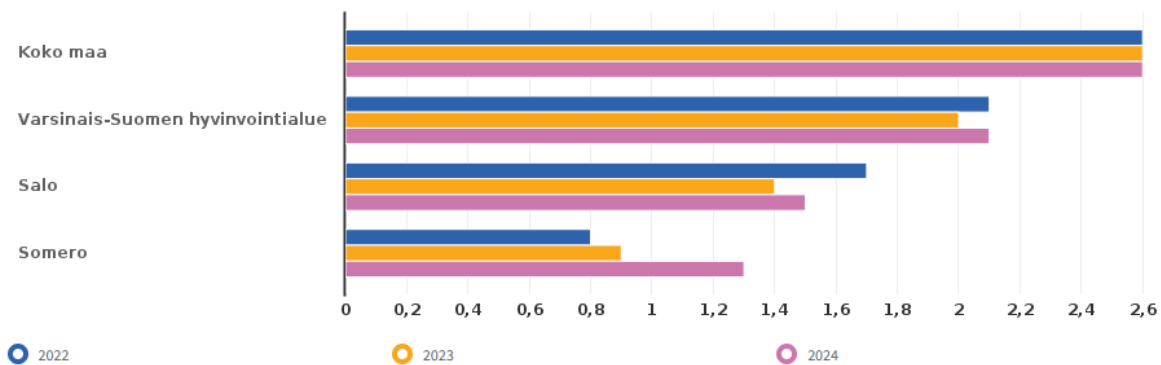
## 7.5. Lasten ja nuorten hyvinvointi

Perheen taloudellinen tilanne vaikuttaa lasten hyvinvointiin. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavien lapsiperheiden osuus lapsiperheistä on lisääntynyt vuodesta 2022. Somerolla osuus on pienempi kuin verrokkialueilla.



### Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä

info ind. 5097 Sukupuoli: Yhteensä



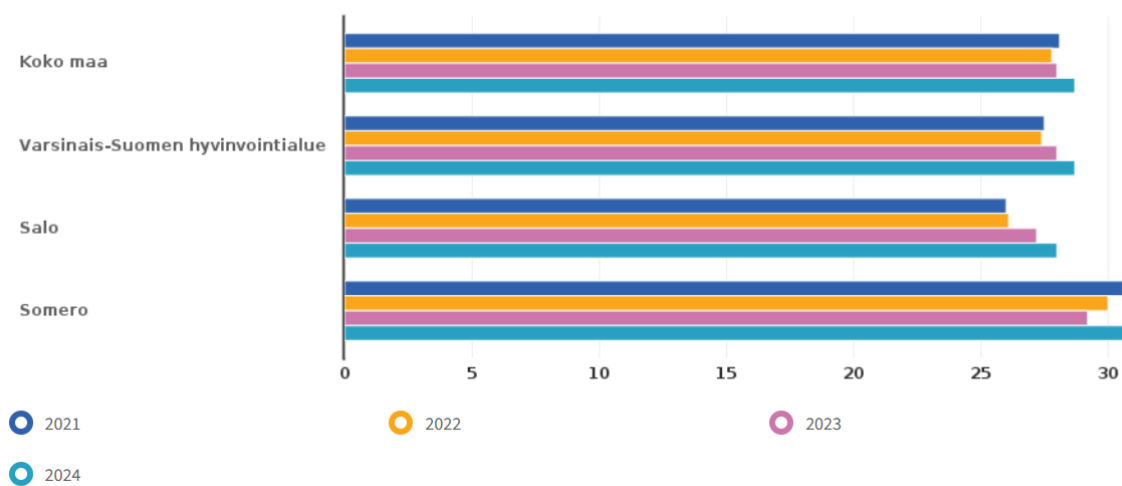
**Kuvio 17.** Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet vuosina 2022 – 2024.

Hieman useampi somerolainen lapsiperhe asuu ahtaammin kuin verrokkialueiden lapsiperheet. Ahtaasti asuvien lapsiperheiden määrä on ollut Somerolla laskussa vuoteen 2023 asti, mutta vuonna 2024 osuus taas nousi. Verrokkialueilla ahtaasti asuvien osuus on ollut tasaisesti nousussa. Asunto katsotaan ahtaasti asutuksi, jos siinä asuu enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohti. Keittiötä ei lasketa huonelukuun.



## Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

info ind. 190 Sukupuoli: Yhteensä



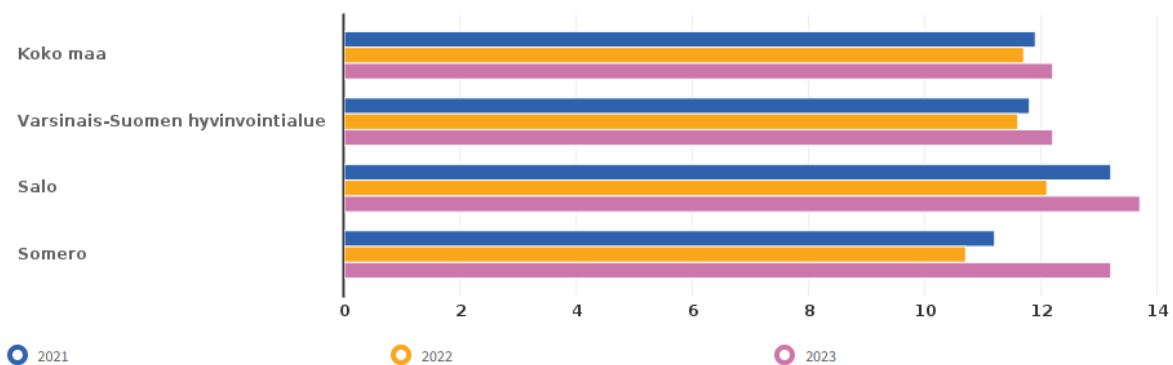
**Kuvio 18.** Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

Lasten pienituloisuusaste oli vuonna 2023 hiukan koko maan keskiarvoa suurempi (Somero 13,2 %, koko maa 12,2 %). Somerolla lasten pienituloisuusaste on kasvanut vuodesta 2021.



## Lasten pienituloisuusaste

info ind. 228 Sukupuoli: Yhteensä



Kuvio 19. Lasten pienituloisuusaste

Somerolaisista 1–6-vuotiaista lapsista 79,7 % osallistui varhaiskasvatukseen vuonna 2023 (koko maa 80,1 %). Varhaiskasvatukseen osallistuvien osuus on kasvanut tasaisesti Somerolla.

## Tyytyväisyys elämään

Hyvinvointikertomuksen kokoamishetkellä vuoden 2025 Kouluterveyskyselyn tuloksia oli saatavilla osittain 8. ja 9. luokkalaisten osalta. 4. ja 5. luokkalaisten ja lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden osalta hyvinvointikertomuksessa uusimmat tulokset ovat vuodelta 2023.

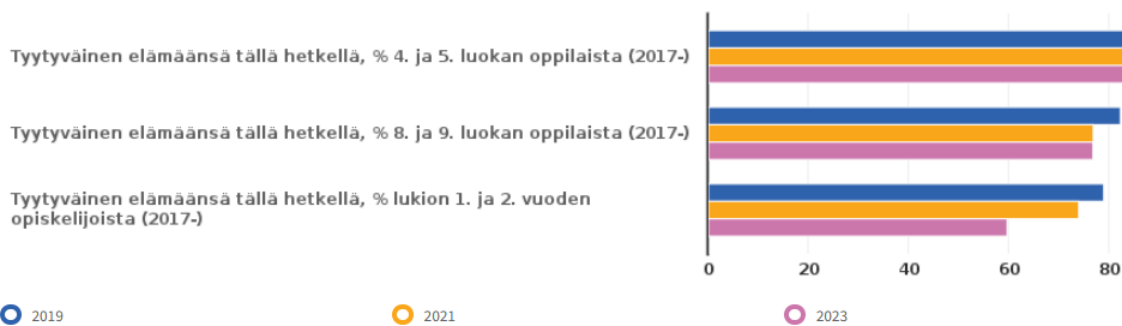
Somerolaisten kouluikäisten lasten ja nuorten tyytyväisyys elämäänsä on laskenut. Suurinta lasku on lukiolaisten kohdalla. Tyytyväisimpiä ovat 4. ja 5. luokkalaisten, joista tyytyväisiä oli 88,3 %. (V-S hva 84,3 %, Salo 85 %).



Somerolaisista yläkoululaisista suurempi osuus on tyytyväisiä elämänsä verrokkialueiden vertailussa (Somero 76,7 %, V-S hva 64,3 %, Salo 65,9 %). Yläkouluikäisistä tytöistä pienempi osuus on tyytyväinen elämänsä. Vuonna 2023 tytöistä 65,4 % ja pojista 87,7 % oli tyytyväinen elämänsä.

Lukiolaisten kohdalla laskua on tapahtunut vuodesta 2019 vuoteen 2023 yhdeksäntoista prosenttiyksikköä. Vuonna 2023 lukiolaisista tyytyväisiä elämänsä oli vain 59,6 % ja verrokkialueiden vertailussa somerolaisista lukiolaisista huomattavasti pienempi osuus on tyytyväisiä elämänsä (V-S hva 69,9 %, Salo 71, %).

Alue: Somero Sukupuoli: Yhteensä



Kuvio 20. Tyytyväinen elämänsä tällä hetkellä

## Koettu terveydentila

Somerolaisista 4. ja 5. luokkalaisista entistä suurempi osuus kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Vuonna 2021 terveytensä koki keskinkertaiseksi tai huonoksi 6,4 % ja vuonna 2023 osuus oli 8,9 %. Erityisesti entistä suurempi osuus tytöistä kokee terveydentilansa huonoksi. Somerolaisista lapsista kuitenkin pienempi osuus kokee terveydentilansa huonoksi verrokkialueiden lapsiin verrattuna (V-S hva 11,7 %, Salo 12,1 % vuonna 2023).

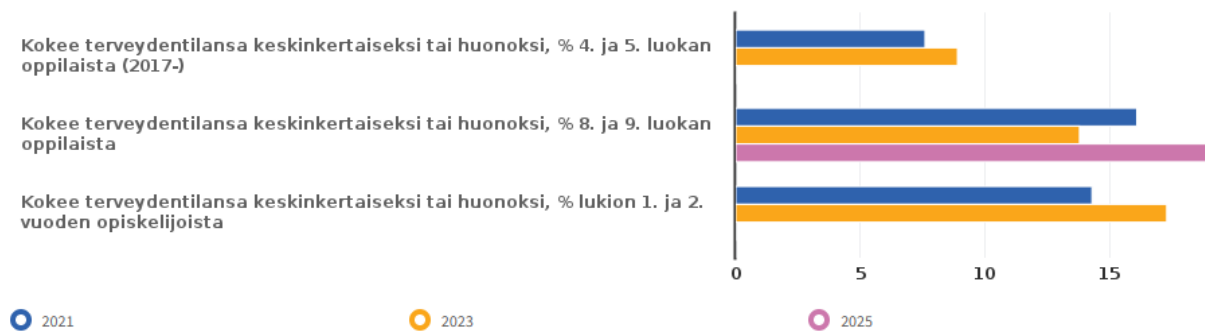
Somerolaiset 8. ja 9. luokkalaiset kokevat voivansa edelleen hiukan paremmin kuin verrokkialueiden nuoret. Somerolaisista nuorista 13,8 % koki vuonna 2023 terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi (V-S hva 27,2 %, Salo 26,9 %). Vuonna 2025 hyvä laskeva trendi on katkennut ja 18,9 % koki terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi (V-S hva 22,4 %, Salo 21,4 %).

Yläkouluikäisistä tytöistä entistä suurempi osa kokee terveydentilansa huonoksi (vuonna 2023 16,5 %, vuonna 2025 27,3 %). Myös verrokkialueilla tytöistä isompi osuus kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi (V-S hva 28,9 %, Salo 26,2 %). Pojista pienempi osuus kokee terveytensä huonoksi (Somero 10,7 %, V-S hva 15,1 %, Salo 16,1 %).



Lukiolaisista entistä suurempi osuus kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, mutta osuus on kuitenkin pienempi kuin verrokkialueilla (V-S hva 23,3 %, Salo 23,9 %).

Alue: Somero Sukupuoli: Yhteensä



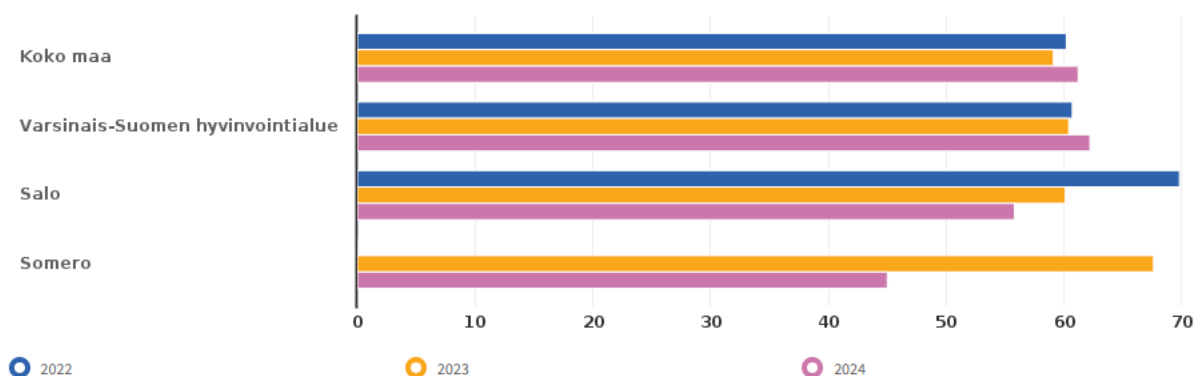
Kuvio 21. Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % oppilaista ja opiskelijoista.

## Suun terveys

Entistä pienemmällä osalla somerolaisista 12-vuotiaista lapsista on täysin terveet hampaat. Vuonna 2023 tervehampaisia on ollut 67,6 % ja vuonna 2024 tervehampaisia oli 45 %.

### Tervehampaiset 12-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä suun terveydenhuollon tarkastuksessa käyneistä

info ind. 5022 Sukupuoli: Yhteensä



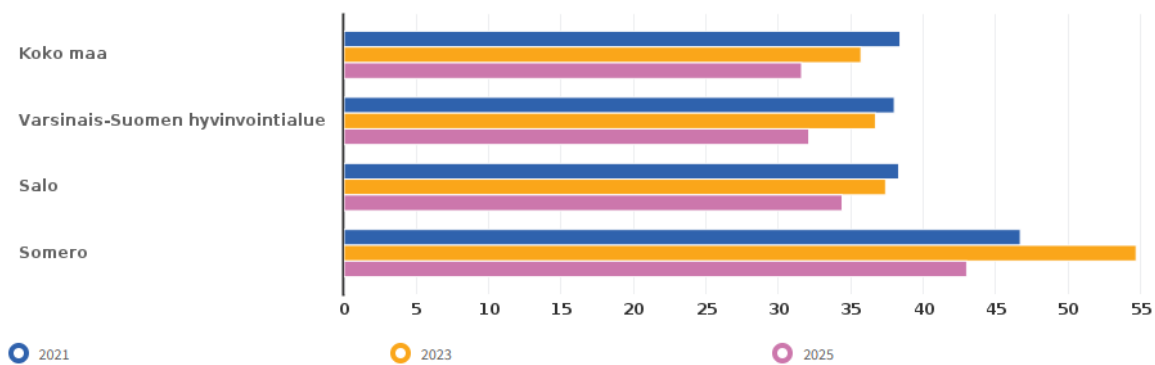
Kuvio 22. Tervehampaiset 12-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä suun terveydenhuollon tarkastuksessa käyneistä

Somerolaisista lapsista ja nuorista suurempi osa harjaa hampaita harvemmin kuin kahdesti päivässä verrokkialueiden vertailussa. Somerolaislapsista ja -nuorista erityisesti pojat harjaavat hampaitaan harvemmin kuin kaksi kertaa päivässä.



### Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä, % 8. ja 9. luokan oppilaista

info ind. 3719 Sukupuoli: Yhteensä



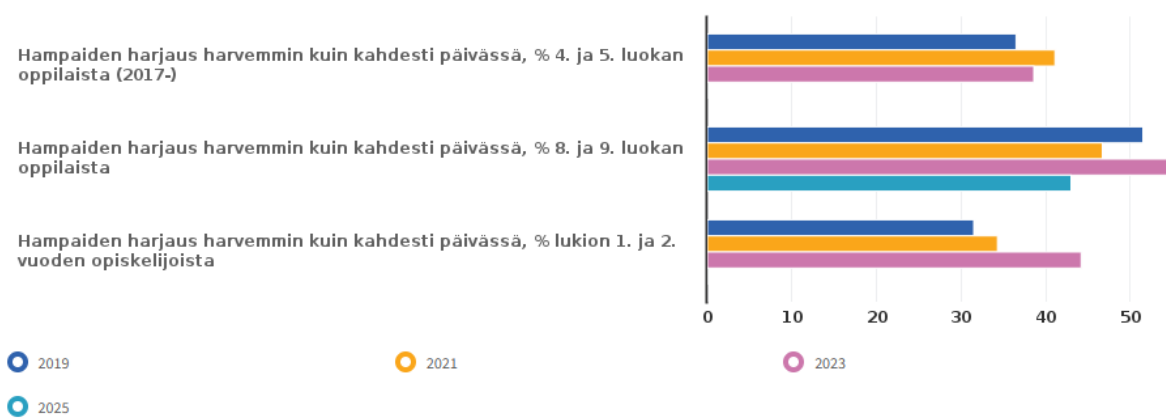
**Kuvio 23.** Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Hampaiden harjaustottumuksissa on 8. ja 9. luokkalaisten kohdalla tapahtunut parannusta. Muutosta on vuonna 2025 tapahtunut erityisesti poikien kohdalla. Vuonna 2023 8. ja 9. luokkalaisista pojista hampaita harjasivat harvemmin kuin kaksi kertaa päivässä 75,6 % pojista ja vuonna 2025 osuus oli 47,1 %.

Lukiolaisten suuhygieniatottumukset ovat tasaisesti huonontuneet vuodesta 2019. Vuonna 2023 hampaita harjasi harvemmin kuin kahdesti päivässä 44 % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista.



Alue: Somero Sukupuoli: Yhteensä



Kuvio 24. Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä, %

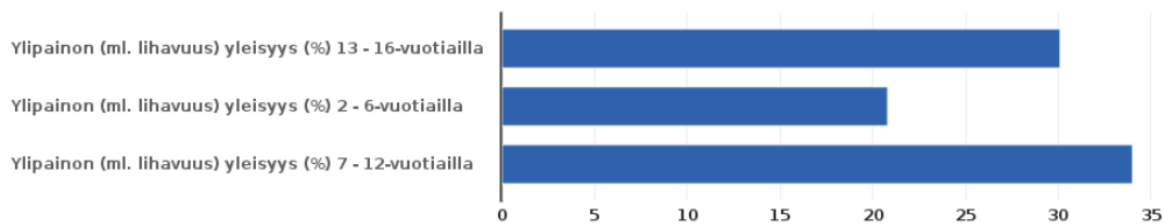
## Ylipaino

Somerolaisista lapsista suuremmalla osuudella oli vuonna 2023 ylipainoa kuin verrokialueiden lapsilla ja nuorilla. 7 – 16-vuotiaista somerolaislapsista ja -nuorista kolmasosa on ylipainoisia.

- 2 – 6-vuotiailla 20,8 % oli ylipainoa (V-S hva 19,3 %, koko maa 19,4 %).
- 7 – 12-vuotiailla 34 % oli ylipainoa (V-S hva 22,7 %, koko maa 22,3 %)
- 13 – 16-vuotiailla 30,1 % oli ylipainoa (V-S hva 23,5 %, koko maa 23,5 %)



Alue: Somero Sukupuoli: Yhteensä



2023

**Kuvio 25.** Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys, Somero

Vuonna 2023 somerolaisista 13 – 16-vuotiaista pojista 36,4 % oli ylipainoisia, tytöistä ylipainoisia oli 23,3 %. Verrokkialueiden vertailussakin teini-ikäisten poikien ylipaino on yleisempää kuin tyttöjen.

Potilastietojärjestelmästä saatuja tilastotietoa lasten ja nuorten ylipainosta on saatavilla vuodesta 2023, mutta ei aiemmilta vuosilta, joten vertailua ylipainon kehityksestä ei voida tehdä.

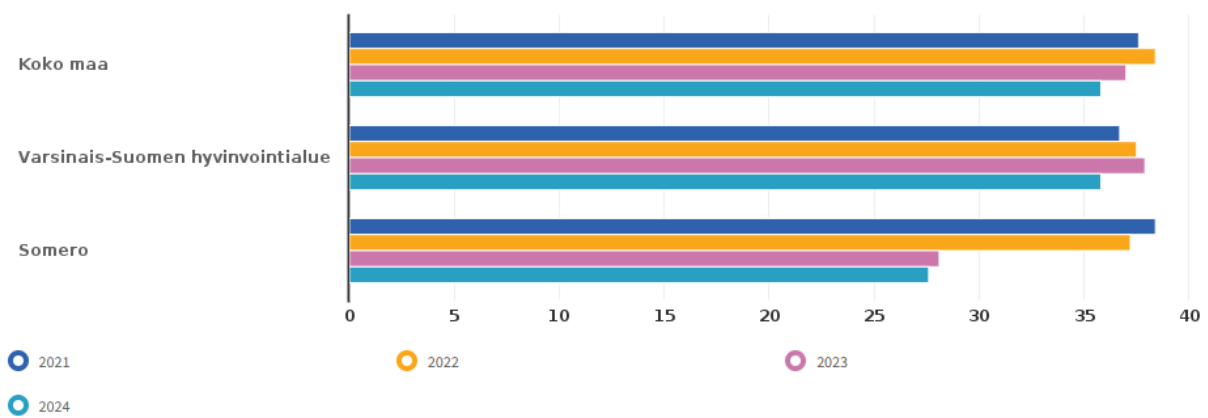
## Fyysinen toimintakyky

Somerolaisten 5. ja 8. luokkalaisten lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky on parantunut molemmissa ikäryhmissä vuodesta 2021. Verrokkialueiden lapsiin ja nuoriin verrattuna somerolaislapsista ja -nuorista pienemmällä osalla oli heikko fyysinen toimintakyky vuonna 2024.



### Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

info ind. 5477 Sukupuoli: Yhteensä



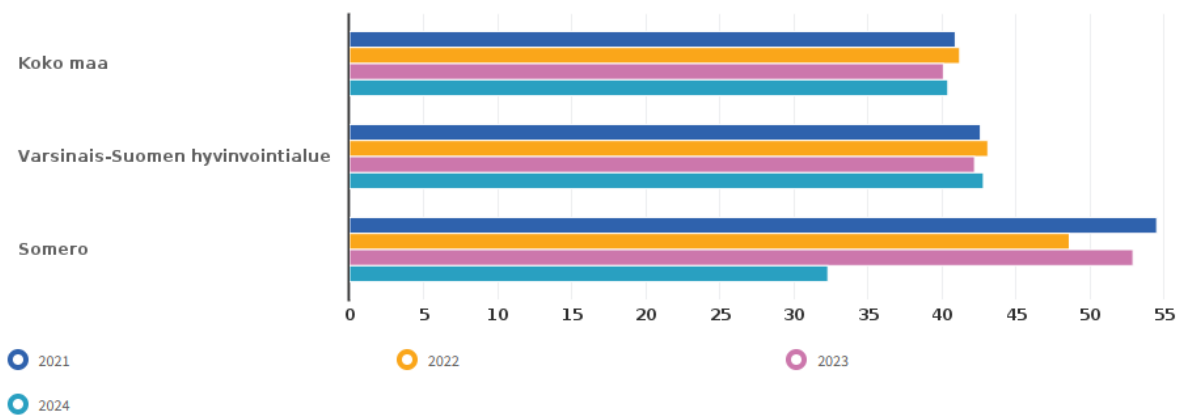
**Kuvio 26.** Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky, % 5. luokan oppilaista, joilla on heikko fyysinen toimintakyky

8. luokkalaisten fyysinen toimintakyky on parantunut huomattavasti vuodesta 2021. Vuonna 2021 huono fyysinen toimintakyky oli 54,5 % ja vuonna 2024 osuus oli laskenut 32,2 %.



## Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

info ind. 5478 Sukupuoli: Yhteensä



**Kuvio 27.** Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky, % 8. luokan oppilaista, joilla on heikko fyysinen toimintakyky

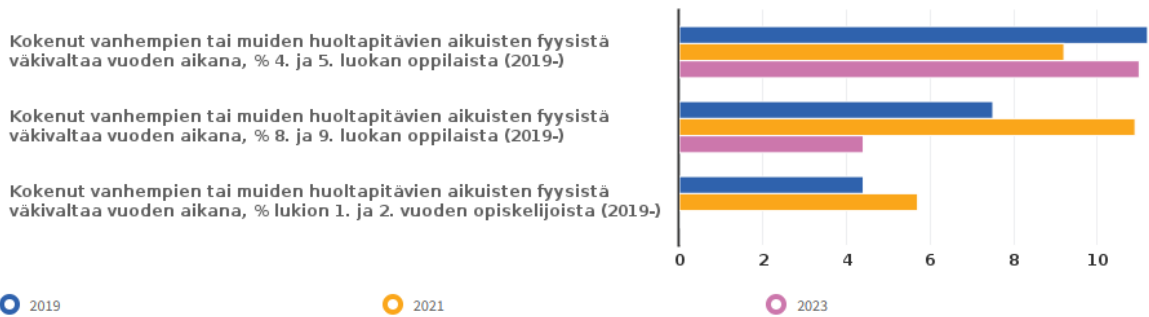
## Turvallisuus

Vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana kokeneita 4. ja 5. luokkalaisista on ollut noin 10 % vuodesta 2019 vuoteen 2023.

8. ja 9. luokkalaisilla väkivaltaa kokeneiden osuudessa on suurempaa vaihtelua. Lukiolaiset eivät ole vuonna 2023 raportoineet kokeneensa fyysistä väkivaltaa. Fyysistä väkivaltaa kokeneiden lasten osuus on Somerolla pienempi kaikissa ikäryhmissä verrokkialueiden vertailussa.



Alue: Somero Sukupuoli: Yhteensä

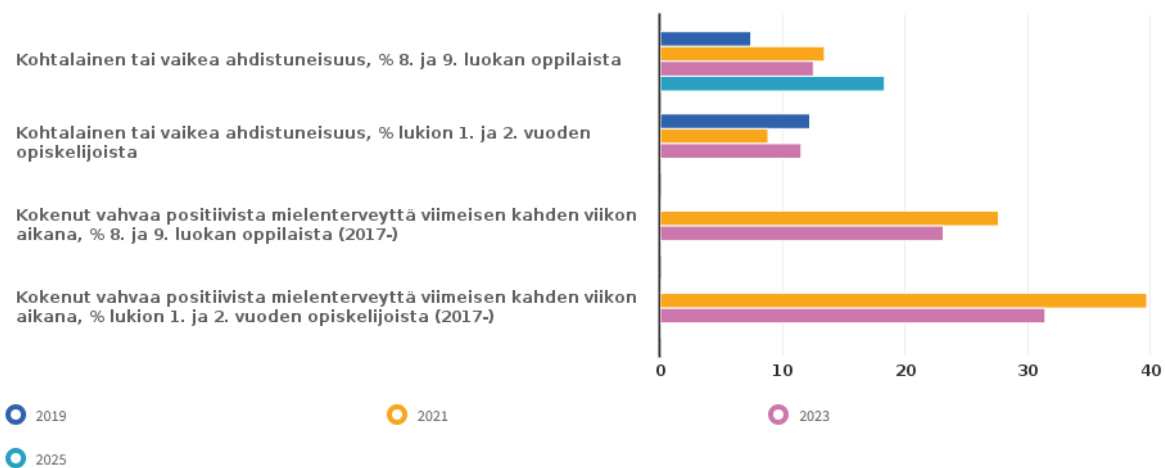


Kuvio 28. Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, %

## Henkinen hyvinvointi

Nuorten ahdistuneisuus on lisääntynyt lukiolaisilla ja yläkoululaisilla. Positiivisen mielen-terveyden kokemukset ovat vähentyneet molemmissa ryhmissä.

Alue: Somero Sukupuoli: Yhteensä



Ku-  
vio 29. Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % oppilaista ja opiskelijoista.  
Kokenut vahvaa positiivista mielen-terveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % oppilaista ja opiskelijoista.

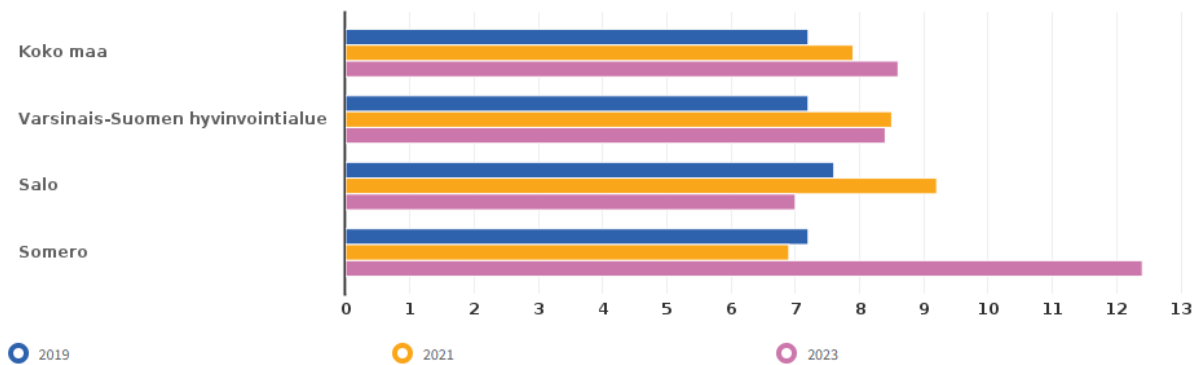


Yläkoulussa kiusaaminen on vähentynyt vuonna 2025. 4. ja 5. luokkalaisten kohdalla kiusaaminen lisääntyi huomattavasti vuodesta 2021 vuoteen 2023. Luokkalaisten kohdalla kiusaamisen kokemuksia on raportoitu viimeksi vuonna 2019.

4. ja 5. luokkalaisten kiusaaminen on lisääntynyt verrokkialueihin verrattuna huomattavasti enemmän. Vuonna 2023 12,4 % oli tullut kiusatuksi vähintään kerran viikossa (V-S hva 8,4 %, Salo 7 %).

#### Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

info ind. 4834 Sukupuoli: Yhteensä



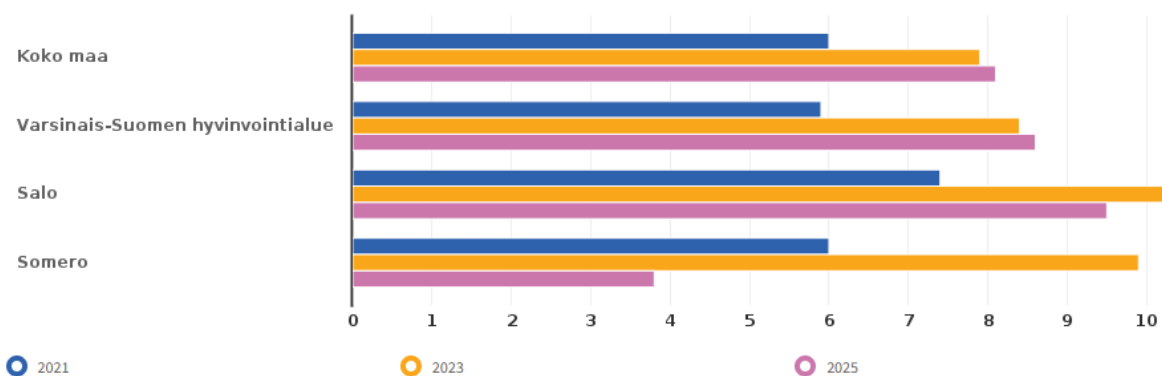
Kuvio 30. Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista

4. ja 5. luokkalaisten tyttöjen kiusaaminen on lisääntynyt vuodesta 2019 noin kahdeksan prosenttiyksikköä (vuonna 2019 7,4 % ja vuonna 2023 15,6 %) ja poikien kiusaaminen on lisääntynyt vuodesta 2019 kahdella prosenttiyksiköllä (vuonna 2019 7,1 % ja vuonna 2023 9,1 %).

8. ja 9. luokkalaisten kohdalla kiusaaminen on vähentynyt merkittävästi. Vuonna 2023 kiusaamista koki noin 10 % ja vuonna 2025 kiusaamista oli kokenut 3,8 %. Kiusaaminen on vähentynyt merkittävästi sekä tyttöjen että poikien kohdalla.

#### Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

info ind. 1514 Sukupuoli: Yhteensä



Kuvio 31. Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

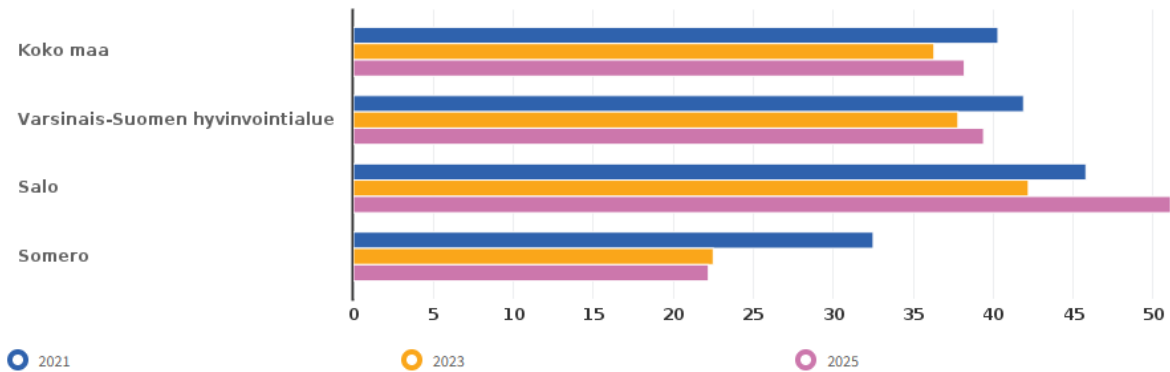


## Uni

Somerolaisista yläkouluikäisistä ja lukiolaisista suurempi osuus nukkuu yli kahdeksan tunnin yöunia kuin verrokkialueiden nuoret.

### Nukkuu arkisin alle 8 tuntia, % 8. ja 9. luokan oppilaista

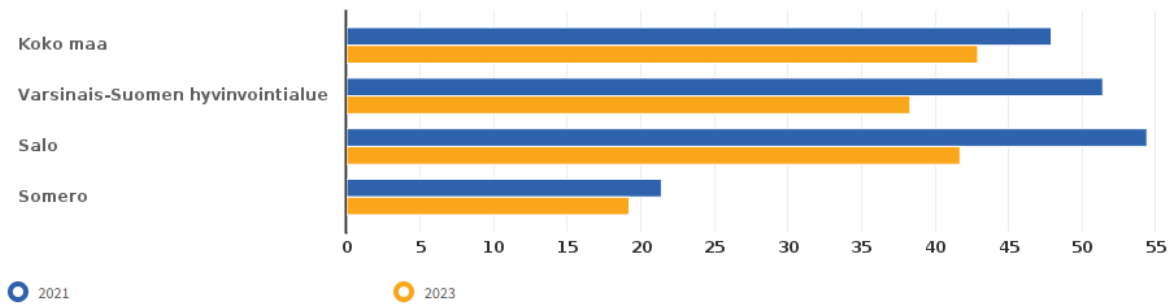
info ind. 3725 Sukupuoli: Yhteensä



Kuvio 32. Nukkuu arkisin alle 8 tuntia, % 8. ja 9. luokan oppilaista

### Nukkuu arkisin alle 8 tuntia, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

info ind. 3726 Sukupuoli: Yhteensä



Kuvio 33. Nukkuu arkisin alle 8 tuntia, % 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Ku-

## Ravitsemus

Koululaisista noin 80 % syö aamupalan ennen kouluun lähtöä ja 89 % käy päivittäin syömässä koulun ruokalassa ja 9 % käy syömässä koulun ruokalassa 3 – 4 kertaa viikossa.

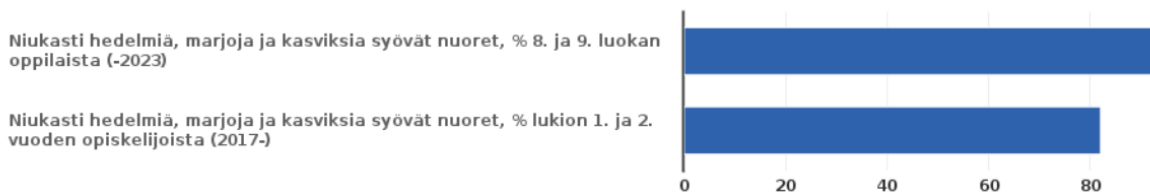
Aamupalan syömättömyyden syitä: aamupala ei maistu (59 %), ei ehdi (25 %) ja muu syy (12 %). Muita syitä aamupalan syömättömyyteen olivat haluttomuus syödä aamupalaa, ei muista tehdä aamupalaa, halu nukkua pidempään ja jaksamattomuus tehdä aamupalaa.



Niukasti hedelmiä, marjoja ja kasviksia syöviä nuoria on 8. ja 9. luokkalaisista 92 % (koko maa 88,8 %). 8. ja 9. luokkalaisista tytöistä 96,2 % syö niukasti hedelmiä, marjoja ja kasviksia. Pojista hieman pienempi osuus 88,9 % syö niukasti hedelmiä, marjoja ja kasviksia.

Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 82 % syö niukasti hedelmiä, marjoja ja kasviksia (koko maa 86,4 %).

**Alue:** Somero **Sukupuoli:** Yhteensä



2023

**Kuvio 34.** Niukasti hedelmiä, marjoja ja kasviksia syövät nuoret, %

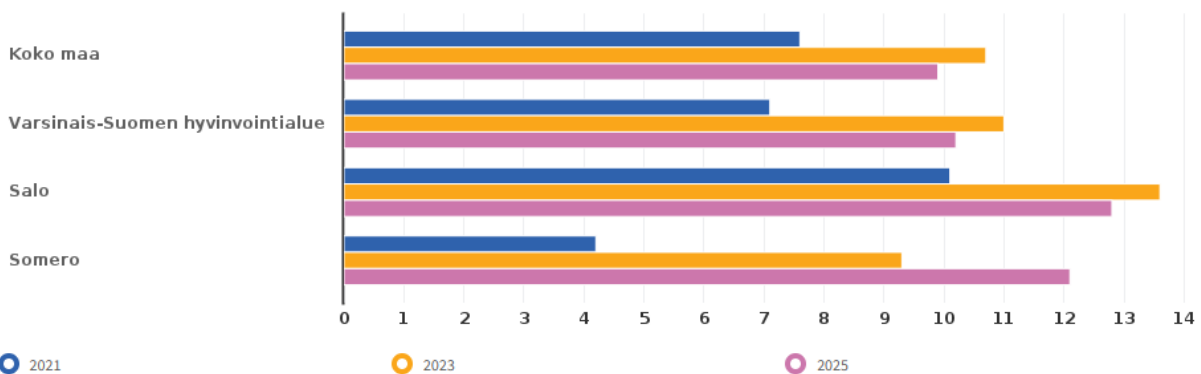
## Päihteet ja rahapelaaminen

Tupakkatuotteiden ja sähkösavukkeiden käyttö on lisääntynyt 8. ja 9. luokkalaisilla. Vuonna 2025 12 % 8. ja 9. luokkalaisista käytti tupakkatuotteita tai sähkösavuketta päivittäin. Vuodesta 2021 käyttö on lisääntynyt kahdeksalla prosenttiyksiköllä.

Lukiolaisista tupakkatuotteita ja sähkösavukkeita käytti vuonna 2021 noin 3 %. Vuodelta 2023 ei ole tuloksia.

### Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

**info ind. 4730** **Sukupuoli:** Yhteensä



2021

2023

2025

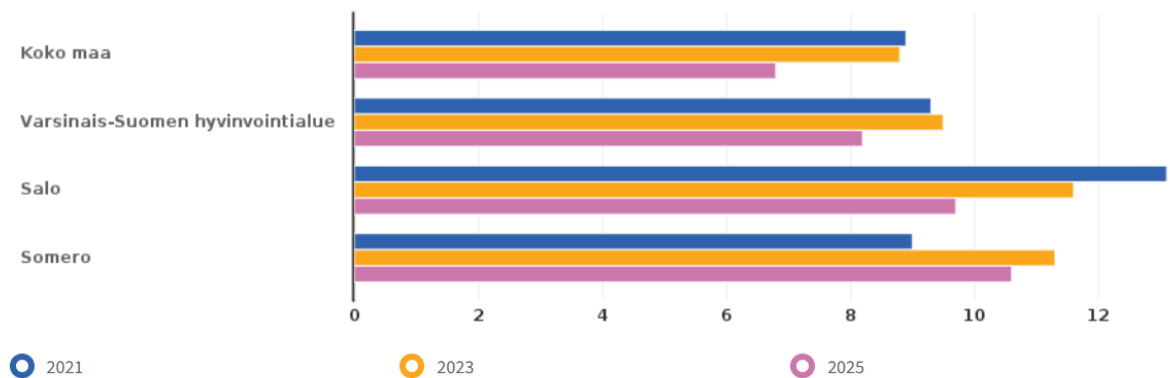
**Kuvio 35.** Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, % 8. ja 9. luokan oppilaista



Yläkouluikäisten humalajuominen on Somerolla yleisempää kuin verrokkialueilla. Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa olevien osuudessa on tapahtunut pieni lasku vuonna 2025. Vuonna 2025 tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa olevien osuus oli 10,6 %. Tyttöjen humalajuominen on lisääntynyt ja poikien on vähentynyt vuodesta 2023.

### Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

info ind. 289 Sukupuoli: Yhteensä



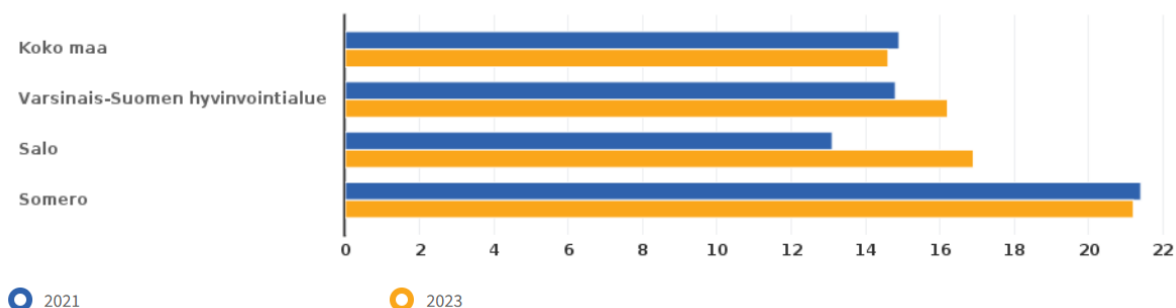
Ku-

vio 36. Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Somerolaisten lukiolaisten humalajuominen on huomattavasti yleisempää kuin verrokkialueilla. Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa oli vuonna 2023 21,2 % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista.

### Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

info ind. 3920 Sukupuoli: Yhteensä



Kuvio 37. Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

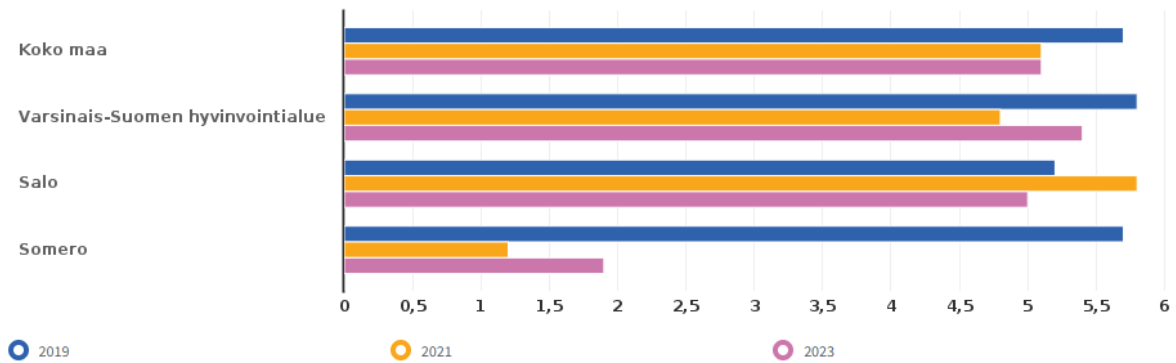
Yläkoululaisten kannabiskokeilut ovat vähentyneet vuodesta 2019 (5,7 %). Vuonna 2023 kokeilijoiden osuus oli 1,9 %. Somerolaisista 8. ja 9. luokkalaisista huomattavasti pienempi osuus oli vuonna 2023 kokeillut kannabista verrokkialueiden saman ikäisiin nuoriin verrattuna.



Lukiolaisista kannabista oli kokeillut 1,5 % vuonna 2021 ja vuodelta 2023 ei ole tuloksia.

### Kokeillut kannabista vähintään kaksi kertaa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

info ind. 488 Sukupuoli: Yhteensä



Kuvio 38. Kokeillut kannabista vähintään kaksi kertaa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

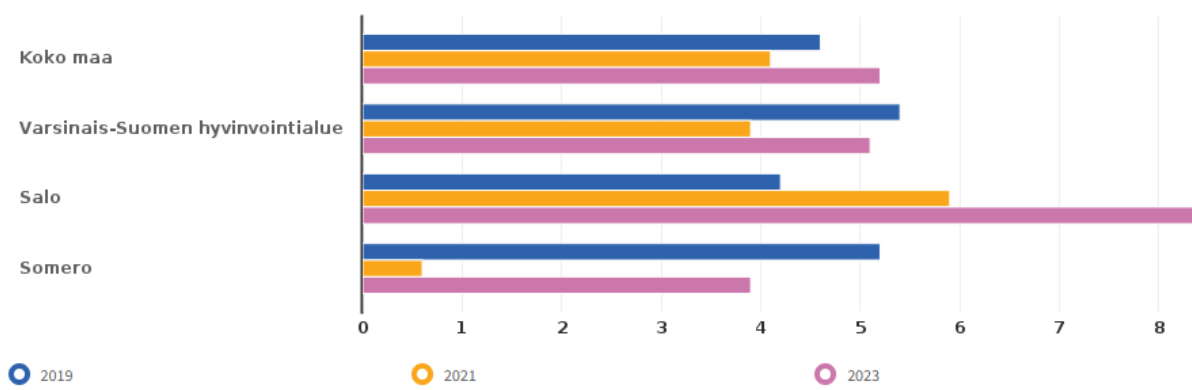


Yläkouluikäisten viikoittainen rahapelaaminen on lisääntynyt vuodesta 2021. Vuonna 2021 rahapelejä pelasi viikoittain 0,6 % ja vuonna 2023 osuus oli 3,9 %. Pojat pelaavat enemmän rahapelejä kuin tytöt. Vuonna 2023 viikoittain rahapelejä pelasi 6,3 % pojista ja 1,4 % tytöistä.

Lukiolaisista 1,4 % pelasi rahapelejä viikoittain vuonna 2021. Vuodelta 2023 ei ole tuloksia.

### Pelaa rahapelejä viikoittain, % 8. ja 9. luokan oppilaista

info ind. 3146 Sukupuoli: Yhteensä



Kuvio 39. Pelaa rahapelejä viikoittain, % 8. ja 9. luokan oppilaista

## 7.6. Nuorten aikuisten hyvinvointi

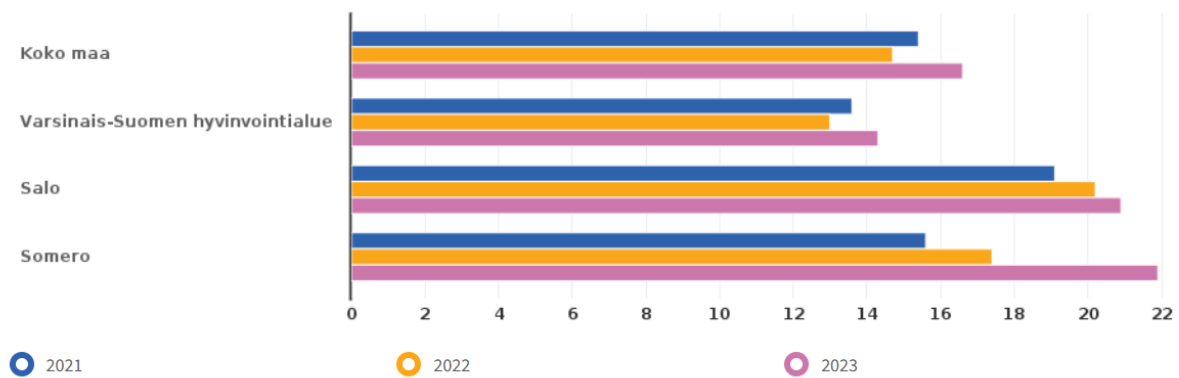
Somerolaisista nuorista aikuisista työn ja opiskelun ulkopuolella on entistä suurempi joukko. Somerolla osuus on kasvanut nopeammin kuin verrokkialueilla. Myös valtakunnallisesti syrjäytymisriskissä olevien nuorten määrä on kasvanut.

Varsinais-Suomen alueella on useampi kunta, jossa yli viidesosa nuorista on syrjäytymisriskissä. Erityisesti syrjäytymisriskissä ovat miehet. Vuonna 2023 vastaavan ikäisistä somerolaisista miehistä 27,2 % ja naisista 14,4 % oli työn ja opiskelun ulkopuolella.



## Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä

info ind. 5387 Sukupuoli: Yhteensä



Ku-

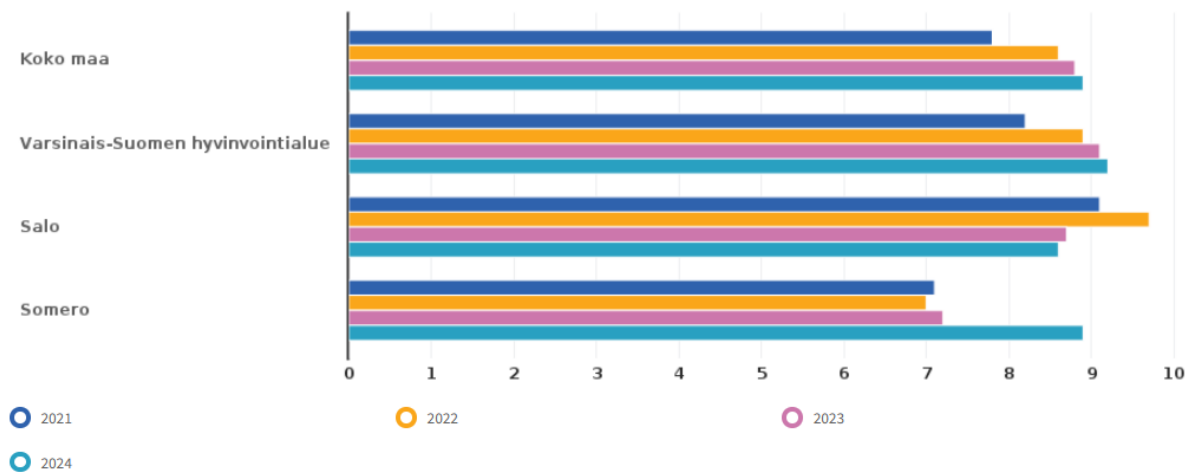
vio 40. Syrjäytymisriskissä olevat 18 - 24-vuotiaat vastaavan ikäisistä



Nuorten aikuisten depressiolääkitysten käytön määrä on kasvanut vuodesta 2021. Lääkitysten määrä laski hetkellisesti vuonna 2022. Vuonna 2023 naisista vastaavan ikäisistä depressiolääkkeistä korvausta sai 13,7 % ja miehistä 5,8 %.

### Depressiolääkkeistä korvausta saaneet 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

info ind. 2355 Sukupuoli: Yhteensä



Kuvio 41. Depressiolääkkeistä korvausta saaneet 18 – 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä.

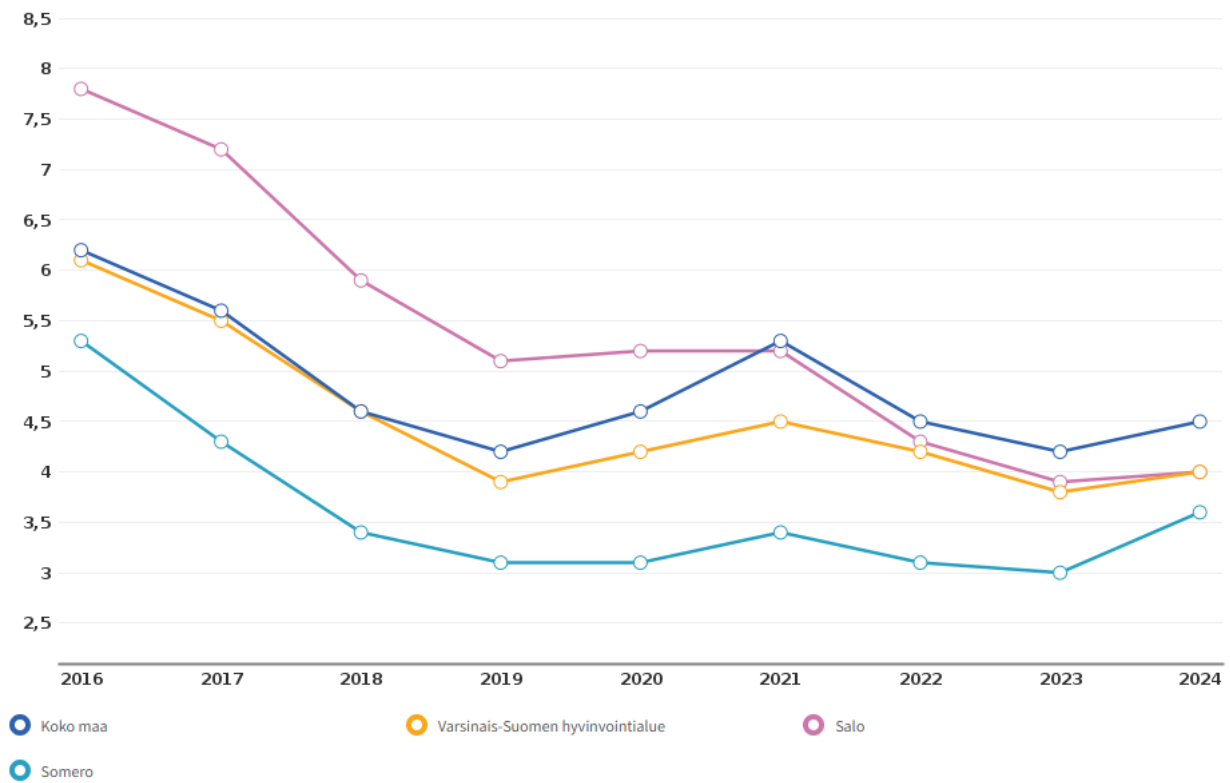
## 7.7. Työikäisten hyvinvointi

Vaikeasti työllistyvien osuus on ollut laskussa vuoteen 2023 saakka, mutta vuonna 2024 osuus on noussut. Somerolla osuus on edelleen matalammalla tasolla kuin verrokkialueilla.



## Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

info ind. 3071 Sukupuoli: Yhteensä



Ku-

vio 42. Vaikeasti työllistyvien osuus 15 - 64-vuotiaista



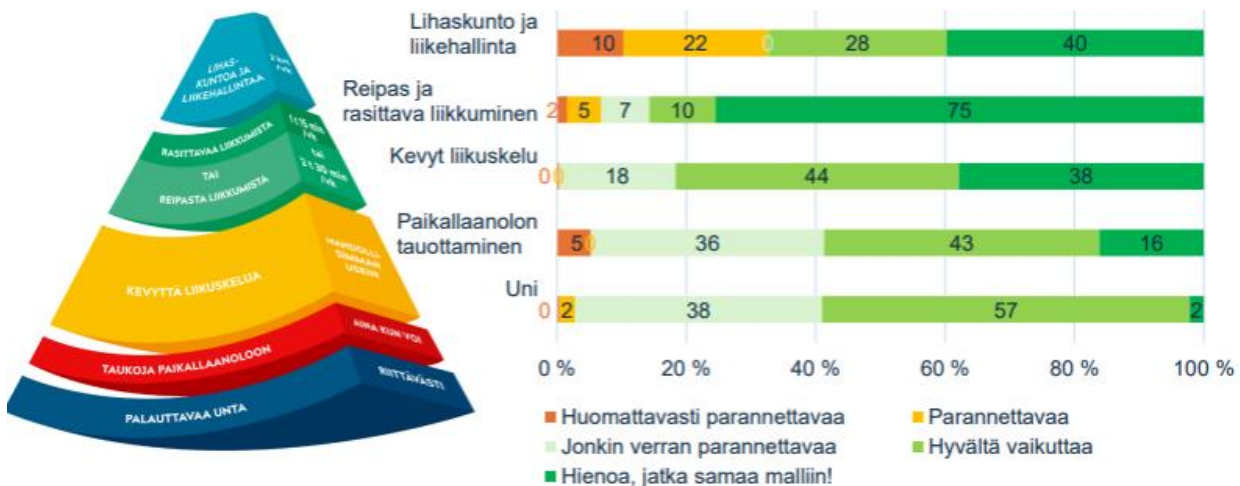
## Liikunta-aktiivisuus ja uni

Liikuntapalveluissa toteutettiin joulukuussa 2024 liikunta-aktiivisuutta kartoittavan kysely aikuisille. Kyselyyn vastasi 584 ihmistä. Eniten vastaajia oli ikäryhmässä 18–64-vuotiaat (322 vastaajaa).

Tulosten perusteella työikäisillä liikuntasuosituksen osalta hyvin toteutui reipas ja rasittava liikkuminen sekä kevyt liikuskelu. Liikuntasuosituksen noudattaminen on kohtalaisella tasolla. Parannettavaa löytyy lihaskuntoharjoittelussa, paikallaan olon tauottamisessa ja nukkumisessa.

Työikäisistä 5 % vastasi nukkuvansa aina riittävän paljon ja 63 % vastasi nukkuvansa yleensä riittävän paljon. Riittävän hyvin nukkui aina 7 % ja yleensä hyvin nukkui 58 %. Noin 2 % ei koskaan koe nukkuvansa riittävän paljon tai riittävän hyvin.

### 18–64-vuotiaiden yhteenveto



Kuvio 43. Yhteenveto 18 - 64-vuotiaiden liikunta-aktiivisuuskyselyn vastauksista

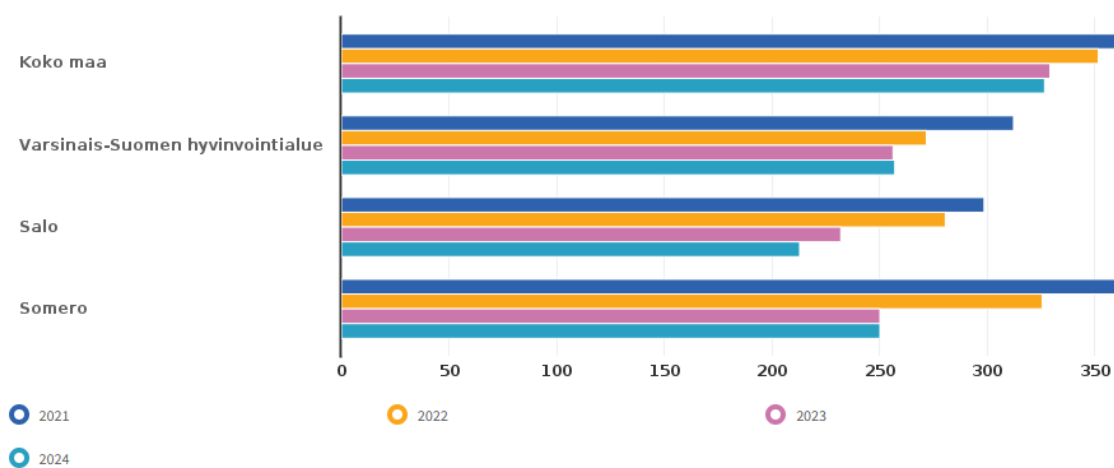
## 7.8. Ikäihmisten hyvinvointi

Ikääntyneiden kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot ovat vähentyneet vuodesta 2021 lähtien.



### Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

info ind. 3959 Sukupuoli: Yhteensä



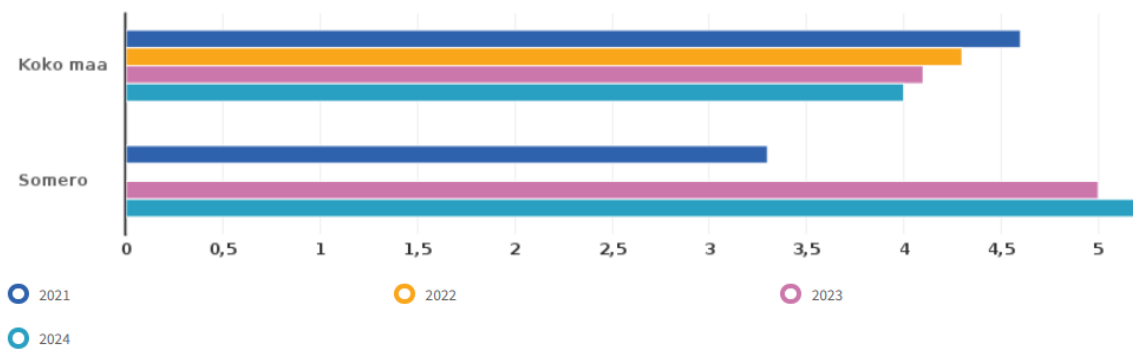
**Kuvio 44.** Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä /10 000 vastaavan ikäistä

Ikääntyneiden omaishoito on lisääntynyt. Vuonna 2021 omaishoidettavia 75 vuotta täyttäneitä oli 3,3 % vastaavan ikäisestä väestöstä ja vuonna 2024 osuus oli 5,2 %.



### Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä

info ind. 3262 Sukupuoli: Yhteensä

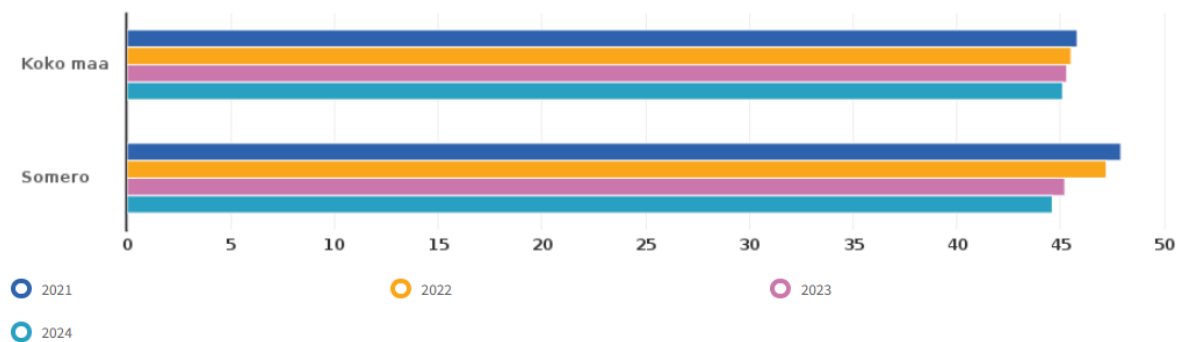


Kuvio 45. Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat, % vastaavan ikäisestä väestöstä.

Yksinasuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus on vähentynyt koko maassa tasaisesti. Vuonna 2021 suomalaisista 75 vuotta täyttäneistä 45,8 % asui yksin ja vuonna 2024 osuus oli 45,1 %. Somerolaisista 75-vuotta täyttäneistä yksin asuvia oli vuonna 2021 47,9 % ja vuonna 2024 osuus oli 44,6 %.

### Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä

info ind. 237 Sukupuoli: Yhteensä



Kuvio 46. Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä

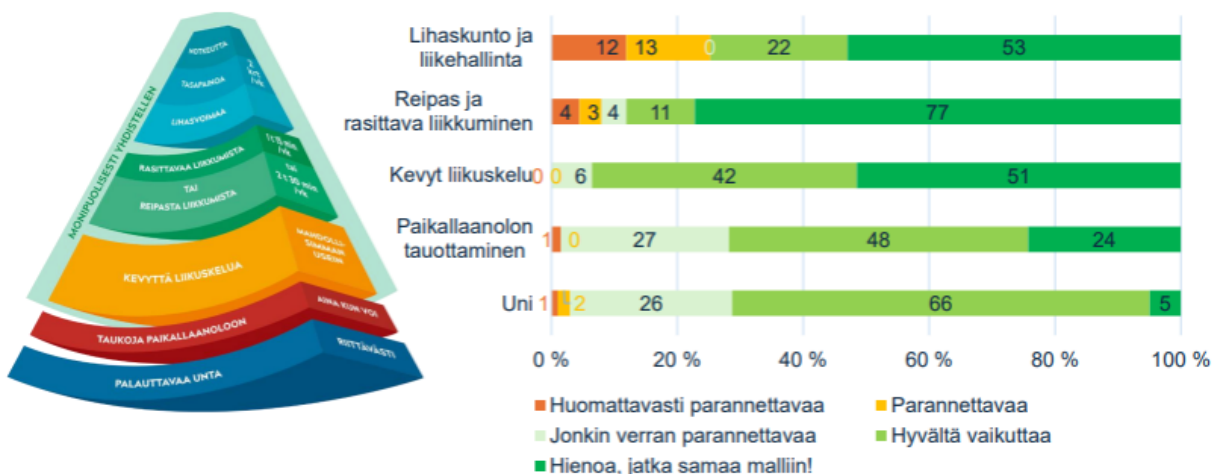


## Liikunta-aktiivisuus ja uni

Liikunta-aktiivisuuskyselyyn vastasi 202 yli 65-vuotiasta, joista noin 68 % oli yli 70-vuotiaita. Yli 65-vuotiaiden kohdalla parannettavaa liikuntatottumuksissa on lihaskuntoharjoittelussa, paikallaan olon tauottamisessa ja nukkumisessa. Yli 65-vuotiaiden kohdalla liikuntasuosittelusten noudattaminen toteutuu hyvin.

Yli 65-vuotiaista 12 % vastasi nukkuvansa aina riittävän paljon ja 68 % vastasi yleensä nukkuvansa riittävän paljon. 9 % vastasi nukkuvansa aina riittävän hyvin ja 64 % vastasi nukkuvansa yleensä riittävän hyvin. Noin 3 % ei kokenut koskaan nukkuvansa riittävän paljon tai riittävän hyvin.

## Yli 65-vuotiaiden yhteenveto



Kuvio 47. Yhteenveto yli 65-vuotiaiden liikunta-aktiivisuuskyselyn vastauksista

## 8. HYTE-kerroin

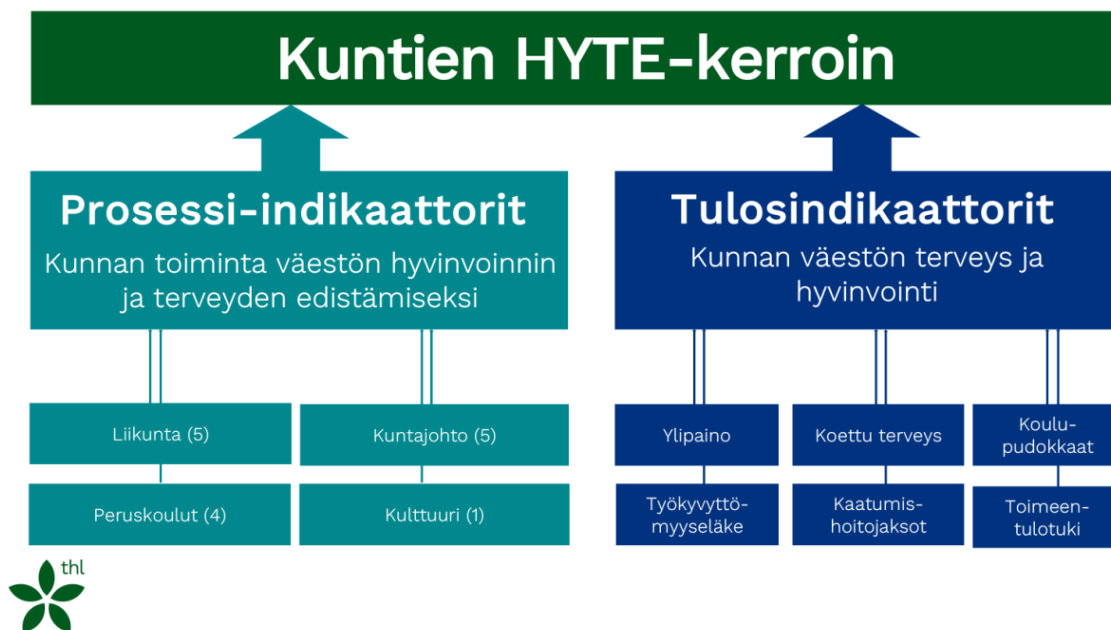
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosan eli HYTE-kertoimen tarkoituksena on kannustaa kuntia toteuttamaan monipuolisia ja suunnitelmallisia toimia, jotka edistävät asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä. Kunta saa rahoitusta HYTE-kertoimensa mukaan valtionosuusrahoitusta.

HYTE-kerroin muodostuu 15 prosessi-indikaattorista ja kuudesta tulosindikaattorista. Prosessi-indikaattoreilla seurataan kuntajohdon, liikunnan, perusopetuksen ja kulttuurin toimintaa väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Prosessi-indikaattorien osoittama tieto perustuu kuntien eri toimialoilta kerättyyn tietoon (TEAvisarikyselyt).



Tulosindikaattoreilla kuvataan kunnan toimien vaikutuksia väestön terveyteen ja hyvinvointiin. Tulosindikaattorien seuraamisessa tärkeintä ei ole se, kuinka hyvällä tasolla kunnassa ollaan vaan se, kuinka suuri muutos on. Jos jonkin indikaattorin arvo on jo tavoitetilanteessa, saa kunta sen osalta maksimipisteet.

HYTE-kertoimen maksimi-arvo on sata (100). Vuonna 2021 Someron HYTE-kertoimien keskiarvo oli 55 ja vuonna 2024 keskiarvo oli 57. Someron kaupungille HYTE-kertoimen perusteella maksettava valtionosuuden lisäosa oli vuonna 2024 149 300 euroa, joka oli 8 600 euroa enemmän kuin vuonna 2023.



**Kuvio 48.** Kuntien HYTE-kerroinindikaattorit

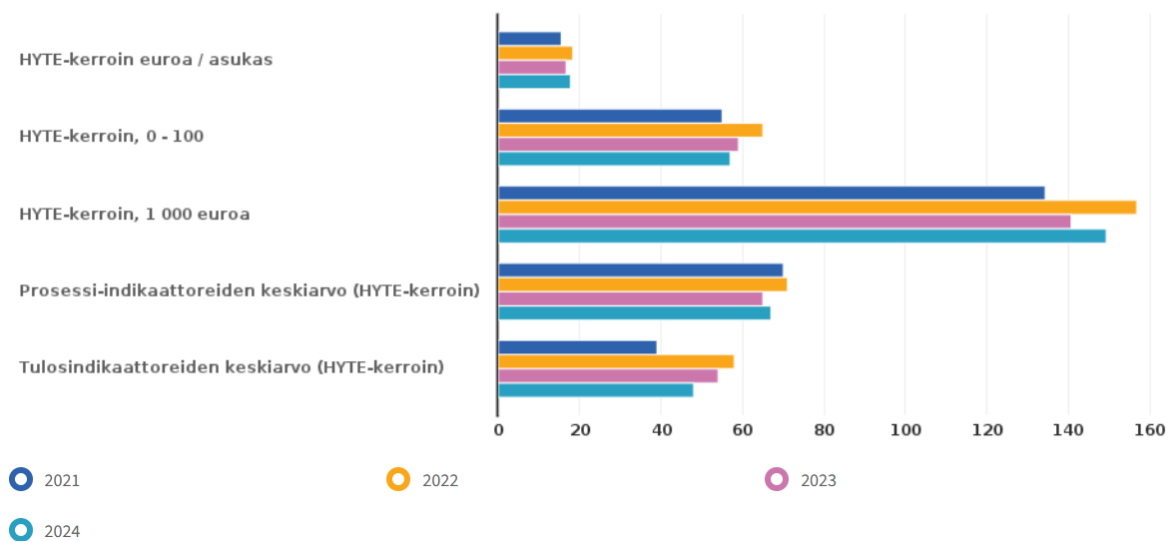
[www.thl.fi](http://www.thl.fi)

Someron tulosindikaattoreilla mitattavat tulokset ovat tasaisesti huonontuneet vuodesta 2022. Tulosindikaattorit ovat pääosin sen kaltaisia, että niihin vaikuttaminen yksin kunnan toimin on vaikeaa. Kunnan ja hyvinvointialueen HYTE-indikaattoreissa on osin samoja tai lähellä toisiaan olevia tulosindikaattoreita.

Prosessi-indikaattoreiden tulokset ovat pysyneet samalla tasolla. Prosessi-indikaattorit kuvaavat kunnan omaa tekemistä. HYTE-kerrointieto raportoidaan vuosittain päätöksenteolle hyvinvointiraporteissa.



Alue: Somero Sukupuoli: Yhteensä



Kuvio 49. HYTE-kertoimien kehitys vuosina 2021 - 2024

## 9. Hyvinvointisuunnitelman 2022–2025 tavoitteiden toteutuminen

Kaupunginvaltuusto hyväksyi vuosille 2022 - 2025 laaditun hyvinvointisuunnitelman 14.11.2022. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet on määritelty suunnitelmassa strategiasta johdettujen kolmen teeman ympärille.

- Yhteisöllinen ja aktiivinen elämäntapa
- Turvallinen ja esteetön ympäristö
- Ennakoiva ja asukaskeskeinen palvelutuotanto



Hyvinvointisuunnitelman toteumaa on raportoitu vuosittain hyvinvointiraporteissa. Hyvinvointisuunnitelman päätavoitteita oli 13 ja alatavoitteita 35.

Päätavoitteista parhaiten toteutuivat Yhteisöllinen ja aktiivinen elämäntapa- ja Ennakoiva ja asukaskeskeinen palvelutuotanto -teemojen tavoitteet.

Hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden yksityiskohtaisempi seurantataulukko on hyvinvointikertomuksen liitteenä.

<b>1. Yhteisöllinen ja aktiivinen elämäntapa</b>	
<b>Tavoite 1: Toimiva yhteistyö yhdistysten ja liikuntaseurojen kanssa</b>	
1. Yhteistyön koordinointirakenteen luominen (sis. liikuntaseurojen, -yhdistysten ja kunnan yhteiskokoukset)	Toteutunut
2. Luodaan hyte-perusteinen yhdistysten ja liikuntaseurojen taloudellisen tukemisen malli	Toteutunut
3. Kehitetään yhteisöllisiä tapahtumia sekä harrastus- ja oppimismahdollisuuksia yhteistyössä yhdistysten ja liikuntaseurojen kanssa.	Toteutunut
<b>Tavoite 2: Aktiivisuuden lisääminen kaikissa ikäryhmissä</b>	
1. Matalan kynnyksen liikuntapalveluiden lisääminen yhteistyössä liikuntaseurojen kanssa, huomioiden erityisesti alakoulun ja yläkoulun sekä yläkoulun ja lukion nivelvaiheet.	Toteutunut
2. Vertaisohjaajatoiminnan kehittäminen ikääntyneiden liikkumiseen aktiivoinnissa (Voimaa vanhuuteen -toimintamalli)	Toteutunut
3. Pilotoidaan liikunnanohjauksen striimaaminen verkkoon ja vastaanotto haja-asutusalueella toteutettavassa ryhmässä.	Toteutunut osittain
4. Kulttuuripalveluiden vieminen asumispalveluyksiköihin	Toteutunut
5. Selvitetään Kaikukortin (tai saman tyyppisen toimintamallin) käyttöönottomahdollisuus liikunta, kulttuuri ja opistopalveluissa hyvinvointialueuudistus huomioiden	Ei toteutunut
<b>Tavoite 3: Osallisuuden lisääminen</b>	
1. Laaditaan osallisuussuunnitelma	Toteutunut
2. Nimetään vastuuhenkilö/-henkilöt (nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto, vammaisneuvosto)	Toteutunut
3. Palvelumuotoilun, asukasraatien ja kuntalaiskyselyiden käyttöönotto palveluiden kehittämisessä.	Toteutunut

<b>2. Turvallinen ja esteetön elinympäristö</b>	
<b>Tavoite 1: Varmistetaan kaupungin rakennusten ja ympäristön esteettömyys sekä verkkopalveluiden saavutettavuus</b>	
1. Kiinteistöjen esteettömyyskuvausten ajan tasalla pitäminen (verkkosivut ja palvelutietovaranto PTV)	Toteutunut
2. Järjestetään henkilökunnalle säännöllisesti verkkopalveluiden saavutettavuuskoulutusta.	Ei toteutunut
<b>Tavoite 2: Kaatumistapaturmien ehkäiseminen</b>	
1. Vuosittaiset liukuestekampanjat yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa	Toteutunut
2. Selkeytetään ikääntyneiden peruskorjaushankkeista ja korjausavustuksista tiedottamista.	Toteutunut osittain
3. Ikääntyneiden tasapainoa kehittävien liikuntaryhmien kehittäminen (vertaa kohta: liikunta-aktiivisuuden lisääminen kaikissa ikäryhmissä)	Toteutunut
<b>Tavoite 3: Kohtuuhintaiset liikkumispalvelut koko kunnan alueella</b>	
1. Kehitetään palveluliikennettä ja oppilaskuljetuksia yhtenä kokonaisuutena koko kaupungin alueella	Toteutunut



2. Edistetään linja-autoliikennettä Salon ja Someron sekä Forssan ja Someron välillä ympäri vuoden	Toteutunut osittain
<b>Tavoite 4: Koulujen ja muiden soveltuvien kaupungin tilojen avaaminen asukkaiden harrastus- ja tapaamispaikoiksi</b>	
1. Laaditaan toimintaperiaatteet ja ohjeet sekä määritellään vastuhenkilöt koulujen ja muiden sivistystoimen tilojen yhteiskäytölle ja ulkopuolisille vuokraukselle sekä otetaan käyttöön sähköiset varauskalenterit. (vrt. Kiiruun kampuksen kehittäminen)	Ei toteutunut
2. Otetaan asukkaiden käyttöön aamusta iltaan käytössä oleva "olohuone"	Toteutunut osittain
3. Annetaan liikuntatiloista myös päivävuoroja ikääntyneiden käyttöön	Toteutunut
<b>Tavoite 5: Luonnossa ja ulkona liikkumisen ja toimimisen lisääntyminen</b>	
1. Rakennetaan ja kunnostetaan kevyenliikenteenväyliä ja polkuverkostoa sekä kehitetään ja monipuolistetaan ulkoliikuntapaikkojen ja puistojen käyttömahdollisuuksia (Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen)	Toteutunut
2. Rakennetaan urheilukentän reuna-alueille erilaisia ulkoliikunta-alueita ja -kenttiä	Ei toteutunut
3. Järjestetään ulkoliikuntatapahtumia yhteistyössä liikuntaseurojen kanssa	Toteutunut
<b>Tavoite 6: Liikenneturvallisuuden paraneminen</b>	
1. Järjestetään turvalliseen liikennekäyttäytymiseen ohjaavaa tiedottamista lapsille ja nuorille	Toteutunut

<b>3. Ennakoiva ja asiakaskeksinen palvelutuotanto</b>	
<b>Tavoite 1: Ylipainon ja kansansairauksien ehkäiseminen</b>	
1. Ravitsemus- ja terveystiedon lisääminen erityisesti nuorille ja lapsiperheille.	Toteutunut
2. Elintapaohjauksen kehittäminen ja vakiinnuttaminen sekä Arkeen voimaa -toiminnan vakiinnuttaminen (Arkeen voimaa -ryhmät siirtyneet hyvinvointialueelle)	Toteutunut
<b>Tavoite 2: Syrjäytymisen ehkäiseminen</b>	
1. Työllisyyspalveluiden kehittäminen	Toteutunut
2. Kehitetään varhaisen puuttumisen toimintamallia ala- ja yläkoulussa ja varhaiskasvatuksessa (Someron malli)	Toteutunut
3. Kotoutumispalveluiden kehittäminen: maahanmuutto-, työllisyys-, sivistys ja kulttuuripalveluiden kokonaisuus.	Toteutunut
<b>Tavoite 3: Saavutettavat palvelut</b>	
1. Palveluneuvonnan ja tiedottamisen kehittäminen (sisältäen asiakasohjauspilotin).	Toteutunut
2. Digi-palveluiden ja digituen kehittäminen	Toteutunut
<b>Tavoite 4: Hyvinvointitiedon lisääntyminen</b>	
1. HYTE-koordinaattoriresurssin lisääminen	Toteutunut
2. Viestinnän tehostaminen	Toteutunut
3. Huolehditaan, että talousarvioissa, toimintasuunnitelmissa, tilinpäätöksissä ja arviointikertomuksissa tuodaan esille hyvinvointitilanne	Toteutunut

## 2022 – 2025 voimassa olevat erillissuunnitelmat

- Nuorisotoimen kehittämissuunnitelma 2016–2025
- Kulttuuristrategia 2017–2025



- Ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön suunnitelma 2018–
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2019–2025
- Suunnitelma ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemiseksi 2019–2025
- Somero-opiston kehittämissuunnitelma 2021–2025
- Työllisyyden edistämisen toimenpideohjelma 2022–2024
- Someron kaupungin ilmasto-ohjelma 2024 - 2030
- Someron kaupungin kotoutumisohjelma 2022–2024
- Someron kaupungin osallisuussuunnitelma
- Someron kaupungin sivistysohjelma 2025 - 2030
- Someron syrän – Keskustaympäristön kehittämisen viitesuunnitelma
- Someron puistostrategia

## 10. Valmisteluprosessi

Hyvinvointikertomuksen valmistelua on koordinoanut yhteisöllisyyskoordinaattori yhdessä HYTE-ydintiimin ja kaupungin HYTE-johtoryhmän kanssa.

Valmistelutyö käynnistyi HYTE-johtoryhmän kokouksessa 4.6.2025, jolloin hyväksyttiin valmisteluajataulu. HYTE-johtoryhmä kokoontui kaksi kertaa.

## 11. Liitteet

Liite 1: Hyvinvointisuunnitelman 2022–2025 tavoitteiden seurantataulukko

Liite 2: Hyvinvointia edistävät hankkeet 2022 – 2025